

E 134

E 39

Oslo

464

**Ap-politikerens
fiktive reiseregninger**

Metoderapport SKUP

Aftenposten

Innsendere: Henning Carr Ekroll, Carl Alfred Dahl,
Fredrik Hager-Thoresen og Olav Eggesvik

Takk til: Hanne W. Lier, Torstein Ringnes, Nina Selbo Torset og andre kollegaer for gode diskusjoner og hjelp til oppfølging.

Redaksjon: Aftenposten
Akersgata 55, 0180 Oslo

Kontaktperson: Henning Carr Ekroll
henning@aftenposten.no
970 42 342

Publisert: Fra mars 2019 og ut året.

Innhold:

Sammendrag	2
Et nytt år, et datasett i vekst og mer nysgjerrighet	3
Innsyn i og sammenstilling av politiker-reiseregninger fra andre virksomheter	4
Analyser basert på datoer, diettavvik og R	6
Vi oppdager urettmessige utbetalinger til ni stortingsrepresentanter	7
Kartlegging av sosiale medier-aktivitet, bilagsinnsyn og sammenstilling av funn i Google Sheets	8
Bilde- og skyggeanalyser for å verifisere steder og tidspunkter	9
Metode: Systematisk kontroll av forklaringer gir nye avsløringer	12
Presentasjon: Å ta med leserne inn i dokumentasjonen	17
Konsekvenser i 2019	17
Tidsbruk	18
Spesielle erfaringer	18
Kontradiksjonsprosessen	18
Hensyn i publiseringen	20
PUBLISERTE SAKER	21

Sammendrag

Gjennom hele 2019 har Aftenposten jobbet videre med tematikken som vi begynte å undersøke høsten 2018: Hvordan landets øverste folkevalgte forvalter tilliten de er blitt gitt av folket og bruker offentlige midler de har tilgang til gjennom romslige velferds- og reiserefusjonsordninger.

Gjennom å bygge ut og analysere store datasett har vi i 2019 vært istand til å identifisere og dokumentere systematiske avvik, samt tegne et tydeligere bilde av omfanget av den manglende kontrollen Stortinget har hatt på representantens reiseregninger.

Dette, sammen med bruk av metoder som analyser av bilder, offentlig tilgjengelig informasjon og sammenstilling av data fra ulike innsynsbegjæringer, har gjort oss i stand til å dokumentere hvordan ytterligere en av landets fremste tillitsvalgte har levert fiktive reiseregninger og urettmessige reiserefusjonskrav gjennom minst fire år. På denne måten har Arbeiderpartiets Hege Haukeland Liadal urettmessig fått utbetalt store summer fra fellesskapet.

Vi har også dokumentert at hun har gitt uriktige forklaringer til både Stortinget og offentligheten om årsakene til mislighetene, og at hun måtte slutte i en tidligere lederjobb på grunn av økonomiske misligheter før hun ble innstilt til en sikker stortingsplass, til tross for at saken var kjent for partifeller i lokalmiljøet. Dette har vi gjort ved å systematisk og metodisk ettergå forklaringer og undersøke disse opp mot informasjon fra ulike kilder.

Konsekvensene av avsløringene i 2018 rullet videre gjennom året:

- Stortinget har satt ned en egen arbeidsgruppe som skal vurdere nye krav til åpenhet og kontroll av partigruppens pengebruk.
- Senterpartiet har åpnet sine regnskaper, noe som gjorde at vi kunne dokumentere hvordan de hadde brukt offentlige midler på å leie ferievillaer i Italia.
- Stortingsrepresentant Mazyar Keshvari er blitt dømt til syv måneders fengsel for bedrageri, en straffutmåling som nå er anket av påtalemyndigheten fordi den anses som for mild. Saken skal nå opp for lagmannsretten.
- Samtidig skal nå Stortinget innføre nye metoder for å lete etter avvik i reiseregningene.

Denne metoderapporten vil fokusere på det arbeidet vi har gjort for å kunne dokumentere omfanget av den systematiske kontrollsvikten i Stortingets administrasjon, og hvordan vi jobbet for å avdekke at nok en av landets fremste tillitsvalgte har utnyttet tilliten velgerne har gitt henne til sin egen økonomiske fordel. Avsløringene førte til at hun ble politianmeldt av Stortinget og nå er under politietterforskning.

Et nytt år, et datasett i vekst og mer nysgjerrighet

Ved inngangen til 2019 satt vi på et ganske omfattende datasett fra Stortinget som viste representantenes reisevirksomhet siden 2016, et resultat av flere innsynsbegjæringer høsten 2018.¹ Vi hadde avslørt Mazyar Keshvaris falske reiseregninger, og denne saken var under politietterforskning. Men det var et sentralt spørsmål som fremdeles hang over oss. Kunne det være *mer*?

En grunnleggende utfordring i arbeidet med reiseregningmaterialet har vært den totale mangelen på konkrete tips. Vi har derfor vært nødt til å finne metoder for å selv kunne identifisere mulige misligheter.

Vår tilnærming har etterhvert blitt å forsøke å se systemets svakheter fra perspektivet til en person som ønsker å utnytte det til å berike seg selv eller få dekket rent private utgifter, slik Keshvari har gjort. Basert på dette har vi laget hypoteser som vi har testet i datamaterialet, noe vi skal komme tilbake til.

Det aller viktigste verktøyet for å kunne gjøre slike analyser, er at man har et best mulig datagrunnlag. Gjennom året, og spesielt i de første månedene, la vi derfor stor vekt på å bygge opp datasett av høyest mulig kvalitet. Materialet vi har fått fra ulike innsynsprosesser hos Stortingets administrasjon og fra andre kilder, har etterhvert gitt oss et hoveddatasett med nærmere 900.000 celler reisedata. Fredrik Hager-Thoresen har brukt mye tid på å rydde opp og systematisere dette til en masterfil i Google Sheets, bestående av flere ark som er koblet sammen.

1	reiselD	Medarbeider/søker	for reisen	t dato for reisen	fradato	fradatoF	tildato	SEDA	ED	aarsak til reisen	Refusjonsbeli	Ett	Års	Dato	Utgiftstype
23717	18004524	Omland Odd	2/20/2017	2/20/2017	17-2-20	17-2-20	17-2-20	1	0	Deltatt i debatt vedrørende Flekkefjord	311,6				
23718	18012961	Omland Odd	9/3/2017	9/3/2017	17-9-3	17-9-3	17-9-3	1	1	Stand Lyngdal dyrsku	342,2		Stand L	9/3/2017	Bompenger
23719	18012961	Omland Odd	9/3/2017	9/3/2017	17-9-3	17-9-3	17-9-3	1	1	Stand Lyngdal dyrsku	342,2				Parkering
23720	18004695	Omland Odd	2/27/2017	2/27/2017	17-2-27	17-2-27	17-2-27	1	0	Innlegg årsmøte Lyngdal Ap	357,5		Innlegg	2/27/2017	Bompenger
23721	18016131	Omland Odd	10/18/2017	10/18/2017	17-10-18	17-10-18	17-10-18	1	0	Hr kurs avgitte stortingsrepresentante	360				
23722	18004549	Omland Odd	2/27/2017	2/27/2017	17-2-27	17-2-27	17-2-27	1	0	Møte partikontoret Kristiansand	382				
23723	18011255	Omland Odd	7/26/2017	7/26/2017	17-7-26	17-7-26	17-7-26	1	0	Valgkampopplegg partikontoret i Kristi	382				
23724	18010748	Omland Odd	7/3/2017	7/3/2017	17-7-3	17-7-3	17-7-3	1	0	Ordføreren i Farsund bedt om møte	419		Ordføre	7/3/2017	Bompenger
23725	18011431	Omland Odd	8/5/2017	8/5/2017	17-8-5	17-8-5	17-8-5	1	1	Deltakelse politisk stand Kvinesdal, Fle	549,8		Deltake	8/5/2017	Bompenger
23726	18011431	Omland Odd	8/5/2017	8/5/2017	17-8-5	17-8-5	17-8-5	1	1	Deltakelse politisk stand Kvinesdal, Fle	549,8				Parkering
23727	18011203	Omland Odd	7/22/2017	7/22/2017	17-7-22	17-7-22	17-7-22	1	1	Valgkapstand i Lyngdal	601,4		Valgkap	7/22/2017	Bompenger
23728	18004172	Omland Odd	2/13/2017	2/13/2017	17-2-13	17-2-13	17-2-13	1	0	Valgkamputvalget Ap	611,7		Valkam	2/13/2017	Bompenger
23729	18012935	Omland Odd	9/2/2017	9/2/2017	17-9-2	17-9-2	17-9-2	1	1	Stand dyrsku lyngdal og deltakelse i de	624,3		Stand d	9/2/2017	Bompenger
23730	18012935	Omland Odd	9/2/2017	9/2/2017	17-9-2	17-9-2	17-9-2	1	1	Stand dyrsku lyngdal og deltakelse i de	624,3				Parkering
23731	18000618	Omland Odd	11/3/2016	11/3/2016	16-11-3	16-11-3	16-11-3	1	0	Partimøte foredrag budsjet	635,5				
23732	18012555	Omland Odd	8/29/2017	8/29/2017	17-8-29	17-8-29	17-8-29	1	0	Bedriftsbesøk Simek Flekkefjord og Fib	649,05		Bedrifts	8/29/2017	Bompenger
23733	18012908	Omland Odd	9/1/2017	9/1/2017	17-9-1	17-9-1	17-9-1	1	0	Stand Dyrsku Lyndal. Videre til valsend	689,85		Stand D	9/1/2017	Bompenger
23734	18012908	Omland Odd	9/1/2017	9/1/2017	17-9-1	17-9-1	17-9-1	1	0	Stand Dyrsku Lyndal. Videre til valsend	689,85				Parkering
23735	18004689	Omland Odd	2/28/2017	2/28/2017	17-2-28	17-2-28	17-2-28	1	0	Møte komunepartiledere VA Ap i Farsu	773,6		Møte k	2/28/2017	Bompenger
23736	18011627	Omland Odd	8/12/2017	8/12/2017	17-8-12	17-8-12	17-8-12	1	1	Deltakelse sammen med Haidia og kar	789,4		Deltake	8/12/2017	Bompenger
23737	18012329	Omland Odd	8/26/2017	8/26/2017	17-8-26	17-8-26	17-8-26	1	1	Deltakelse stand i Kvinesdal og mandal	824,5		Deltake	8/26/2017	Bompenger
23738	18012329	Omland Odd	8/26/2017	8/26/2017	17-8-26	17-8-26	17-8-26	1	1	Deltakelse stand i Kvinesdal og mandal	824,5				Parkering
23739	18005631	Omland Odd	3/18/2017	3/18/2017	17-3-18	17-3-18	17-3-18	1	1	Deltakelse representasjon Vest Agder A	834,5		Deltake	3/18/2017	Bompenger
23740	18007493	Omland Odd	5/1/2017	5/1/2017	17-5-1	17-5-1	17-5-1	1	0	Holdt 1 mal tale ved arrangementer i Fa	835,1		Holdt 1	5/1/2017	Bompenger
23741	18009878	Omland Odd	6/9/2017	6/9/2017	17-6-9	17-6-9	17-6-9	1	0	Togbillettutgifter for min kone. storekvi	842				
23742	18005921	Omland Odd	3/20/2017	3/20/2017	17-3-20	17-3-20	17-3-20	1	0	Deltakelse og debatt Agder bondelag	859,1		Deltake	3/20/2017	Bompenger
23743	18005921	Omland Odd	3/20/2017	3/20/2017	17-3-20	17-3-20	17-3-20	1	0	Deltakelse og debatt Agder bondelag	859,1				Parkering
23744	18010322	Omland Odd	6/24/2017	6/24/2017	17-6-24	17-6-24	17-6-24	1	1	Stand Hydra Skalldyr treff	882,5				

Eksempel på hvordan deler av hoveddatasettet ser ut.

¹ Se metoderapporten om Stortingsregnskapene fra 2018.

Innsyn i og sammenstilling av politiker-reiseregninger fra andre virksomheter

Vi har under arbeidet blitt oppmerksomme på at en rekke stortingsrepresentanter beholder ulike politiske og administrative verv i andre virksomheter samtidig som de sitter på Stortinget, blant annet som kommunestyre- og fylkestingsrepresentanter. Her har representantene mulighet til å levere reiseregninger til de respektive administrasjonene.

Man har altså en situasjon der samme politiker i *teorien* kan levere reiseregninger til tre ulike administrative nivåer: Kommuner, fylkeskommuner og Stortinget. Disse nivåene opererer uavhengig av hverandre. I tillegg kommer styreverv i offentlig eide selskaper og organisasjoner.

Stortingsrepresentantene skal melde inn alle verv og økonomiske interesser til Stortingets administrasjon, og disse sammenstilles i en oversikt². Med utgangspunkt i denne laget vi et regneark der vi samlet alle representanter som har offentlige biverv av en karakter som gir mulighet for å levere krav om reisegodtgjørelse. Totalt dreide det seg om 57 forskjellige verv innehatt av 36 ulike representanter.

Vi rettet deretter innsynsbegjæringer til alle de respektive administrative enhetene der vi ba om å få oversendt alle reiseregninger som var levert av politikerne.

For å holde oversikten over en ganske omfattende innsynsprosess brukte vi egne kolonner i regnearket, der vi skrev inn datoer for purring på telefon og e-post. Etterhvert som dokumentene ble mottatt, ble disse lastet opp i egne Google Drive-mapper som ble lenket inn i de respektive oppføringene i regnearket. Deretter ble disse markert med grønt. I de nye Google Drive-mappene laget vi egne regneark som viste oversikten over alle de enkelte reiseregningene, med beløp, kjørte strekninger, datoer, diett, formål etc. Disse ble matchet mot data i hoveddatasettet fra Stortinget, og overlappende datoer ble markert for nærmere analyse.

Navn	Parti	Kommunale verv	Fylkeskommunale verv	Andre (offentlige) verv	Status på innsyn: RØDT: IKKE SENDT, GULT: SENDT, GRØNT: MOTTATT	Purret/mottatt?	Lenke til mappe
Jan Steinar Engeli Johansen	Frp	Medlem av Kommunestyret i Averøy, Godtgjørelse		Nestleder Atlanterhavstunnelen AS, Godtgjørelse	Sendt 28.10	Mottatt 29. oktober	
Ketil Kjenseth	V	Kommunestyremedlem i Gjøvik (godtgjøring pr. møte)			Sendt 28.10	Svar mottatt 08.11. De har ingen reiseregninger i arkivet.	
Kari Kjønås Kjos	Frp	Medlem kommunestyret i Lørenskog (godtgjørelse)		Medlem av Stortingets Billighetserstatningsutvalg (godtgjørelse)	Sendt 28.10	Svar mottatt. Har ikke lenger verv.	
Ulf Leirstein	Frp	Medlem Moss bystyre (godtgjørelse pr. møte)			Sendt 28.10	Purret Moss kommune 06.11	
Ulf Leirstein	Frp	Medlem Moss Havn KF (godtgjørelse)			Sendt 28.10		
Hans Andreas Limi	Frp	Medlem kommunestyret i Bærum med møtegodtgjørelse.			Sendt 28.10	Mottatt 30.10	https://drive.google.com/open?id=1KJ5X5LFswM3V3EHM0_WGK1Hh1RPuk2a
Hans Andreas Limi	Frp	Styremedlem CAN i Altea, rehabiliteringssenter som eies av Bærum kommune. Styrehonorar			Sendt 28.10		
Mari Holm Lønseth	H	Bystyrerepresentant, Trondheim kommune			Sendt 28.10	Purret 06.11	

Eksempel på oversikt over innsynsbegjæringer.

² <https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/Representantene/Okonomiske-interesser/>

Motivasjonen for denne innhenting av data var todelt:

- Undersøke om det finnes eksempler på at politikere dobbeltfører reiseregninger på ulike administrative nivåer (så langt har vi ikke funnet indikasjoner på dette)
- Få ytterligere datagrunnlag som gjør det mulig å etterprøve hvorvidt reiseregninger på Stortinget er legitime, ved at man har ytterligere referansepunkter for funn i hoveddatasett og reiseregninger/bilag fra Stortinget kan kontrolleres mot.

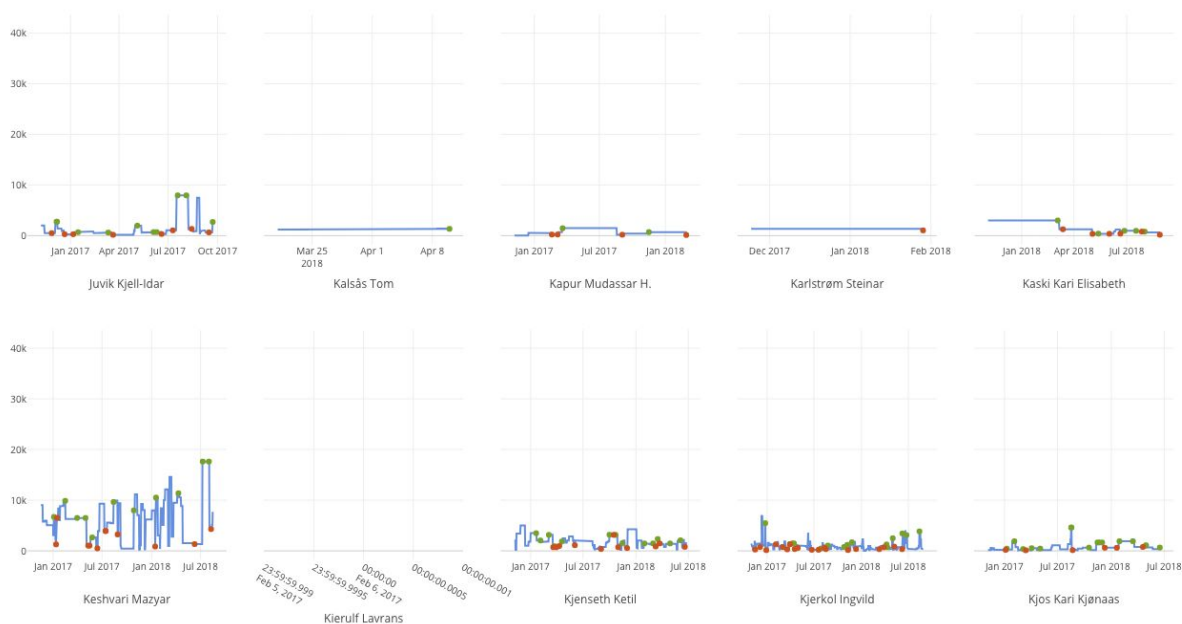
Analyser basert på datoer, diettavvik og R

Etterhvert som datasettene vokste, begynte vi å teste ut ulike hypoteser i materialet.

Et moment som vi merket oss, var bruken av kostgodtgjørelse, mer populært kalt diett. I datasettet var det mulig å se hvor stor del av de respektive reiseregningene som besto av diettutbetalinger. Dette er satser som varierer mye etter formål - fra 700 kroner døgnet når man bor på hotell, til 88 kroner døgnet når man er i en leilighet der det er mulig å lage mat (som Stortingets pendlerleiligheter i Oslo). Ved å legge inn formler som dividerte akkumulerte diettkostnader på antallet dager reisene hadde vart, kunne vi se etter tegn på urettmessige diettkrav. En hypotese var at dette kunne bli en lønnsom ekstraintekt dersom satser ble ført på sviktende grunnlag og uten tilstrekkelig kontroll i administrasjonen.

Analysen ble i hovedsak gjennomført ved å bruke filtreringsfunksjoner og pivottabeller for å aggregere data. Vi så etter avvik fra normalitet, eksempelvis i form av enkeltrepresentanter som hadde påfallende mange eller høye døgnsetser for diett. I tillegg så vi på satsene for såkalte pendlerreiser. Dette var innledningsvis noe krevende fordi representante får dekket reiser mellom hjemsted og pendlerleiligheter i Oslo, men også delvis utgifter til opphold i Oslo når man er bosatt utenfor hovedstaden. Dette føres typisk opp som pendlerreiser i fritekstfeltet som ender i datasettet, men vi så at representantene hadde noe ulik praksis på hvordan de førte dette. Enkelte førte reiser fra hjemsted til Oslo som separate reiser og reiser fra Oslo til hjemsted som andre reiser, mens andre bare førstnevnte. Ettersom man naturlig nok ikke har krav på diett for å oppholde seg i sin egen bolig, så ønsket vi å se om det fantes eksempler på at dette kunne ha skjedd.

I tillegg til den manuelle gjennomgangen brukte vi *Anomaly Detection*. Dette er en statistisk metode som kan oppdage avvik fra normalen i et stort datasett med tidsbaserte verdier. Vi kjørte en slik analyse mot representantenes reiseregningposter i programmeringsspråket R for å identifisere avvik i hver kandidats reisemønstre, sammenlignet med seg selv - og mot øvrige representanter. Typiske avvik er reiser som ble foretatt over helgedager, i ferier, eller lå på et prisnivå betydelig over eller under gjennomsnittet, og hvorvidt dette var en gjentakende trend eller enkelttilfelle for hver kandidat.

Resultater fra R-analysen av representantene med Mazyar Keshvaris reiseregninger som referanse. Keshvari representerer et tydelig avvik.

Ved å fremstille alle representantenes reiser i en matrise var det mulig å identifisere noen som skilte seg ut, for så å gå disse reisene nøyere etter i sømmene.

Vi oppdager urettmessige utbetalinger til ni stortingsrepresentanter

Analysene førte til funn som gjorde det naturlig for oss å be om innsyn i 47 reiseregninger for å kontrollere om avvikene vi hadde funnet tegn til, kunne finnes igjen i bilagene som danner grunnlaget for datasettet. I 11 reiseregninger fra ni representanter fant vi at det var krevd - og utbetalt - penger som representantene ikke hadde krav på. Beløpene var riktignok ikke voldsomt høye - det dreide seg om rundt 14.000 kroner.

Likevel må dette ses i lys av at det finnes rettspraksis på at offentlige ansatte kan avskjediges for å urettmessig ha tatt drosje på kommunens regning for noen hundre kroner³, og i vårt tilfelle dreide det seg om personer som lever av folkets tillit. Funnene viser også at kontrollen av reiseregningene gjennomgående var mangelfull, og at det var fullt mulig å kreve urettmessig utbetalt diett.

Det danner igjen grunnlaget for videre undersøkelser: Var det noen som hadde utnyttet dette systematisk? Og var det andre svakheter som kunne utnyttes? Eksempelene vi hadde funnet, dreide seg altså enten om at det var avkrevd for mye diett eller at det var krevd diett uten at det var grunnlag for det.

3

<https://www.aftenposten.no/osloby/i/jPzpgA/vektene-paa-legevakten-tok-taxi-paa-kommunens-regning-etter-fuktig-bytur-det-skulle-de-ikke-ha-gjort>

En annen hypotese vi ønsket å teste, var om det var representanter som hadde påfallende mange reiserefusjonskrav i helger eller ferier. Denne type avvik kunne være en mulig indikasjon på at det ble levert reiseregninger som helt eller delvis dekket private reiser. I tillegg til ovennevnte R-analyse gjorde vi nok en manuell undersøkelse i jakten på avvik fra normalitet - altså det som fremstår som utbredt for den absolutte majoritet av stortingsrepresentantene.

Fredrik laget en ny kolonne i datasettet som, basert på en formel med kalenderreferanser, summerte antallet pr. reisedager som oppfylte disse vilkårene pr. representant:

```
=IF(A2,((B2-A2)+1 - NETWORKDAYS.INTL(A2,B2)),1)
```

Funksjon som returnerer antall helgedager i en datoperiode fra A til B

Ved å bruke pivottabellfunksjonen i Google Sheets kunne vi identifisere enkeltrepresentanter som hadde tydelige avvik. En gjennomgang viste at Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal fra Haugesund skilte seg ut. Hun hadde totalt sett høye reiserefusjoner, noe som ikke i seg selv er oppsiktsvekkende for en representant bosatt i en annen landsdel, men påfallende mye var diett for dager som falt i ferier og helger.

I tillegg viste summering av kjøregodtgjørelse at hun også her var i en særklasse. Totalt hadde Liadal fått utbetalt 350.000 kroner bare i diett og kjøregodtgjørelse i løpet av en periode på under to år. Dette er utgifter man ikke trenger kvitteringer eller annen dokumentasjon for å få refundert. Det var åpenbart interessant å se nærmere på Ap-politikeren fra Rogaland.

Kartlegging av sosiale medier-aktivitet, bilagsinnsyn og sammenstilling av funn i Google Sheets

Vi hadde nå et datasett som var såpass detaljert at vi, i den grad representantene hadde fylt ut fritekstfeltet i reiseregningen med noenlunde konkret informasjon, kunne få et greit bilde av reisenes karakter uten at vi i første omgang trengte å be om innsyn i alt underlagsmaterialet. Det gjorde det mulig å gjøre overbyggende undersøkelser av Liadals reisevirksomhet de siste årene. Initialt dreide det seg om 272 oppgitte reiser som dannet grunnlaget for denne gjennomgangen.

Innledningsvis brukte vi mye tid på å kartlegge den svært omfattende aktiviteten hennes i sosiale medier (Facebook/Instagram) opp mot datoer og opplysninger gitt i reiserefusjonskravene. Det ble lagt spesiell vekt på oppføringene som analysene viste at skilte seg ut (helg/ferier), for å se om det var tegn på avvik.

Det gikk ikke lang tid før vi fikk treff: Eksempelvis hadde hun lagt ut bilder fra huset sitt i Haugesund på et tidspunkt hvor det i datasettet fremkom at hun hadde opplyst å ha vært på tjenestereise i Odda.

For å sørge for at vi hadde kontroll på all FB-aktiviteten i tilfelle Liadal senere skulle slette noe, brukte journalist Olav Eggesvik et skript (skrevet av sønnen til kollega Trond Strøm) som automatisk scroller nedover FB-profilen og lagrer alt innholdet i en HTML-fil. På Instagram tok vi skjermdumper av innholdet. Alt ble lastet opp i fellesmapper i Google Drive.

Datasettene hadde noen mangler som gjorde det nødvendig å be om innsyn i reiseregninger for å kontrollsjekke detaljene. Dette dreide seg blant annet om klokkeslettet for start/slutt på oppgitte reiser, noe som var nødvendig for å ha et nøyaktig utgangspunkt for å kontrollere aktivitet i sosiale medier og opplysninger fra andre kilder. Basert på gjennomgangen ba vi i første omgang om innsyn i 65 av Liadals reiseregninger, begrenset bakover i tid til høsten 2016, da Stortinget byttet reiseregningssystem⁴.

Vi opprettet en egen Google Sheets-masterfil der vi la inn all informasjon om reisene etter følgende parametre:

- Oppgitt startdato
- Oppgitt sluttdato
- Oppgitt formål
- Oppgitt antall kilometer kjørt og oppgitte strekninger
- Oppgitt sted
- Oppgitt overnattingsform
- Mangler dokumentasjon?
- Dokumentert tilstedeværelse andre steder?
- Reiseformål bestridt av andre kilder?
- Sum

Bilde- og skyggeanalyser for å verifisere steder og tidspunkter

En risikofaktor ved å bruke bilder i sosiale medier som dokumentasjon, er at de ikke nødvendigvis trenger å være lagt ut på samme tidspunkt som bildet er tatt. Uten tilgang til den originale bildefilen får man ikke hentet ut EXIF-data⁵.

Så hvordan kunne vi kontrollere at dokumentasjonen vi satt på, faktisk hadde den verdien vi antok?

Svaret ble å gjennomføre digitale bildeanalyser for å finne ut når og hvor bilder *faktisk* var tatt. Vi har brukt denne metoden gjennomgående, men vil redegjøre for to konkrete eksempler som var spesielt viktige:

1.

4. juli 2018 hadde Liadal lagt ut et bilde på Instagram som hun oppgir at er tatt på Nedstrand, der familien har feriebolig. Bildet viser Liadal foran en Joker-butikk og to veteranbiler. Det er pent vær.

⁴ Datasettet vårt besto i utgangspunktet av data tatt ut fra det nye reiseregningssystemet på Stortinget. Dette ble tatt i bruk høsten 2016 og inneholdt ikke reiser som var eldre enn dette.

⁵ Exchangeable image file format er en standard som sørger for at det lagres informasjon om kamerainnstillinger, dato og tid for når bildet er tatt i selve bildefilen (JPEG/TIFF). For mobiler og kamera med GPS vil geolokalisering ofte også ligge i filen. Dette kan hentes ut i Photoshop og annen bildeprogramvare.

Her brukte vi først Google Street View for å finne frem til den aktuelle butikken og verifisere stedet. Ved å gjennomføre et dato- og stedsspesifikt bildesøk på Facebook, kunne vi finne andre bilder som var tatt i området samme dato.

Her var det flere bilder som viste de samme kjøretøyene (amerikanske veteranbiler) stå parkert utenfor Joker. Enkelte av bildene var postet av Nedstrand Amcarclubb, og via denne fikk vi verifisert at bilene sto der i forbindelse med en bilparade i anledning USAs nasjonaldag. Siden det var pent vær, kunne vi se skyggene fra solen på bildet. Den nettbaserte tjenesten *SunCalc* gjør det mulig å beregne nøyaktig når bildet var tatt ved hjelp av skyggeanalyse. Tjenesten viser hvordan solen beveger seg på et gitt sted på en gitt dato, og kan også brukes til å beregne lengde på skygger.

Bildene vi hadde funnet gjorde det mulig å se bilenes kjennemerker, og data om biltype kunne på den måten hentes ut fra Statens vegvesens kjøretøyregister AUTOSYS ved hjelp av en SMS-tjeneste. Dette gjorde det lett å finne teknisk informasjon om veteranbilene, som eksempel akselavstand (dette ble hentet fra en amerikansk Amcar-nettside). Med akselavstanden som referanse, kunne vi beregne at lengden på fotografens skygge, sammen med solens posisjon, tilsa at bildet var tatt ved 19-20-tiden på kvelden. Dette gjorde det mulig for oss å med sikkerhet dokumentere at Liadal hadde vært i Nedstrand på et tidspunkt hun hadde oppgitt å vært på jobb i Oslo.

Med utgangspunkt i bildet nederst til venstre, og informasjonen i reiseregningen, kunne vi bruke digitale verktøy for å verifisere nøyaktig når bildet var tatt.

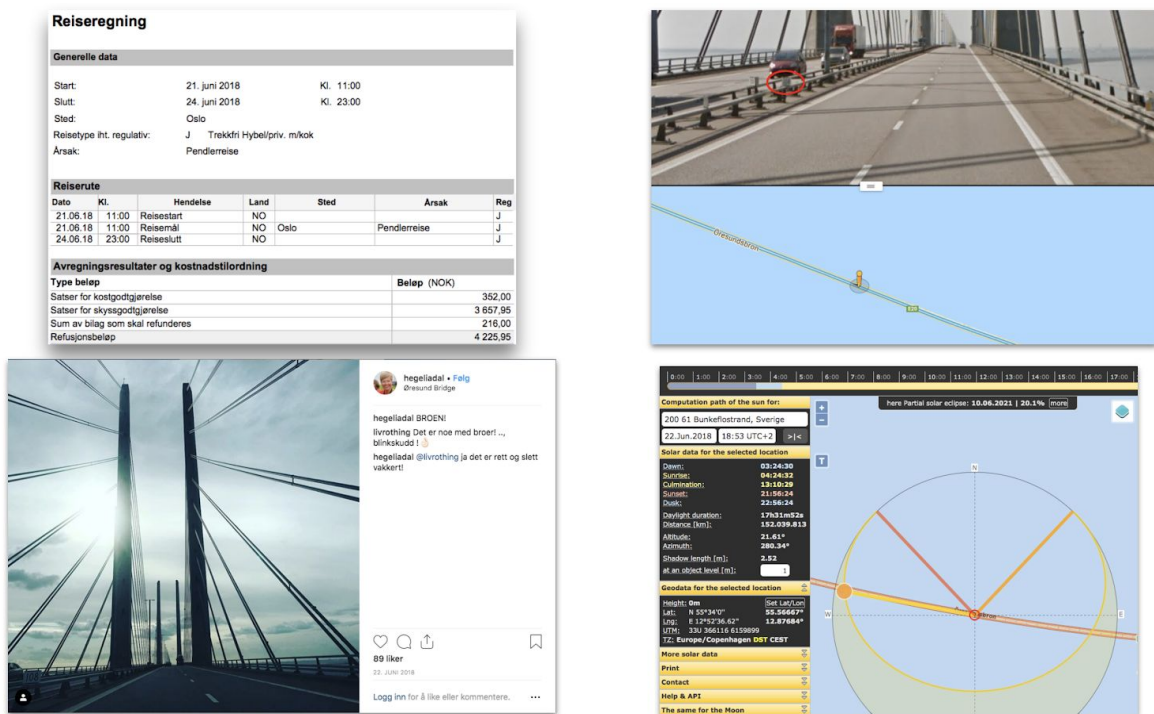
2.

22. juni 2018 hadde Liadal lagt ut et bilde av Øresundbroen. Vi visste at hun hadde vært i København på konsert i en løpet av en periode der hun hadde fått penger av Stortinget basert på at hun oppga å ha hatt medieavtalt på Stortinget i Oslo. Men når hadde hun egentlig dratt?

Hovedspennet på Øresundbroen er en konstruksjon som fremstår som symmetrisk og lik fra begge sider. Området rundt er flatt, og det var på bildet ikke mulig å se bygninger eller andre ting i nærområdet som kunne indikere om bildet var tatt i retning København eller Malmö. Men en

nærmere titt på bildet viste at det hadde fanget opp et lite skilt med et tall på nederst i vegbanen: En kilometerreferanse. Ved å bruke Google Street View fant vi igjen det aktuelle stedet, som viste at bilen kjørte mot København. På bildet var det opphold og sol. Ved å bruke SunCalc og beregne solens posisjon relativt til brotårnet, sammenfattet med bilens avstand fra dette (med skråstagene som avstandsreferanse og teknisk informasjon om brotårnets høyde relativt sett til vegbanen) var det mulig å slå fast at bildet var tatt i 19-20-tiden om kvelden. Henning fikk samtidig motbevist sin egen teori fra ungdomsskolen om at Pytagoras' setning aldri ville komme til noen funksjonell bruk.

Basert på dette kunne vi beregne den praktiske og tidsmessige rammen for reisen opp mot reiseregningens øvrige opplysninger, noe som effektivt utelukket at det hadde vært rom for stortingsrelatert arbeid i Oslo underveis, og følgelig sannsynliggjorde dette at Stortinget her hadde finansiert deler av en utelukkende privat helgetur til København.

Et lite skilt nederst til venstre i Instagram-bildet var utgangspunktet som gjorde det mulig å etablere en presis tidslinje om Liadals faktiske reisevirksomhet denne helgen.

Et annet nyttig verktøy for å kontrollere bilder opp mot datoer, er værinformasjon. Meteorologisk institutts datatjeneste Seklima⁶ samler detaljert historisk statistikk om nedbør, skydekke og temperatur fra værstasjoner over hele landet. Dersom man har et bilde som er oppgitt tatt på et visst tidspunkt og definert sted, kan man sammenligne været på bildet med værdata fra stasjoner i nærheten. Dette er riktignok ikke et verktøy som alene kan brukes for verifisering, men sammen med andre metoder kan det gi en mulighet for å luke ut feil. I et tilfelle hadde vi et bilde av Liadal som spiste is på en dato der hun hadde levert en reiseregning for kjøring tur/retur Haugesund. Bildet var geotagget i Dalen i Telemark, men ved å bruke Google Street View opp mot bakgrunnen på bildet (en rød vegg med gule vindusrammer) kunne vi slå fast at det var tatt på en bensinstasjon på Høydalsmo.

⁶ seklima.met.no

Siden det var avvik i geotagging, var det greit å kunne kontrollere dato ved å se om vær-situasjonen på bildet (sol) stemte overens med opplysningene fra den nærmeste vær-stasjonen på samme tidspunkt.

Reisene vi sjekket, foregikk ofte sammen med Liadals familiemedlemmer. I disse tilfellene sjekket vi familiemedlemmenes sosiale medier for samme tidspunkt. I flere tilfeller fant vi bilder eller kommentarer som bekreftet det aktuelle tidspunktet og som styrket inntrykket av reisens private karakter.

Basert på denne bildegjennomgangen kunne vi deretter sortere de ulike reisene inn i fire ulike kategorier:

- Vi kan dokumentere at den opplyste reisen ikke ha vært gjennomført, og at Liadal har vært på et annet sted enn hun har oppgitt.
- Liadal har krevd penger for reiser som helt eller delvis fremstår som av en privat karakter.
- Liadal har krevd utbetalt kostgodtgjørelse for å være hjemme eller på familiens hytte.
- Reisen har vært gjennomført som opplyst og refusjonskravene fremstår som legitime.

I tillegg til systematisk gjennomgang av #some-aktivitet undersøkte vi lokale medier og tok kontakt med kilder tilknyttet virksomheter og organisasjoner Liadal opplyste å ha besøkt. Dette ble også samlet i det samme regnearket.

Konklusjonen etter undersøkelsene var at Liadal hadde fått utbetalt over 60.000 kroner for fiktive reiser, eller for reiser som i praksis var av privat karakter.

Vi samlet alle funnene i et detaljert kontradiksjonsdokument som ble oversendt Liadal, slik at hun fikk mulighet til å kommentere alle momenter før saken ble publisert 9.april.⁷

Metode: Systematisk kontroll av forklaringer gir nye avsløringer

Den første saken fikk stort gjennomslag, men skilte seg likevel markant fra avsløringene om Keshvaris reiseregninger et halvt år tidligere. Der Keshvari la seg flat og erkjente at han systematisk hadde levert falske reiseregninger og på denne måten beriket seg selv, ga Liadal tydelig uttrykk for at det hele dreide seg om enkeltfeil, endringer som ikke ble registrert og misforståelser, og at hun ikke hadde gjort dette med viten og vilje. I tillegg hadde Liadal en svært høy reiseaktivitet som rettmessig ble dekket av Stortinget, som f.eks. valgkamp, komitéreiser og pendlerreiser til Oslo. Keshvari hadde til sammenligning svært få legitime reiser og pendlet ikke.

Storingsrepresentantenes viktigste kapital er tillit, og dette ble for oss et viktig moment. Kunne det stemme at Ap-politikerer snakket sant, og at dette rett og slett var en konsekvens av dårlig planlegging og uheldige omstendigheter? Eller var det mulig å finne dokumentasjon som utfordret troverdigheten rundt forklaringene hun ga?

⁷ Se mer om kontradiksjonsprosessen under "spesielle erfaringer".

Allerede i den første hovedsaken viste vi hvordan Liadal hadde endret forklaring underveis etterhvert som vi oppdaget nye forhold rundt Odda-reiseregningen som først ble omtalt i avvikssaken i mars.

Vi bestemte oss derfor for å gå enda dypere inn i både forklaringene som ble gitt, og historien bak Liadals vei til et av landets fremste tillitsverv.

Den første publiserte saken utløste en rekke tips av sammenfallende karakter: Liadal hadde tidligere blitt tatt for økonomiske misligheter, og hun hadde derfor vært nødt til å slutte i en lederstilling i Adecco. Dette skulle ha skjedd like før Liadal ble innstilt til en sikkert stortingsplass i det vi raskt forsto hadde vært en betent nominasjonsprosess.

Vi opprettet et eget dokument der vi samlet tipsenes innhold og sammenlignet disse. Ved å bruke LinkedIn, Facebook og andre åpne kilder, kunne vi kontrollere tipsernes bakgrunn og relasjon til hverandre. Vi brukte også disse verktøyene for å ta kontakt med andre kilder som kunne ha kunnskap om tematikken, og stilte dem åpne spørsmål. At kildene fritt forklarte seg likt på et til dels svært detaljert nivå, selv om de ikke hadde noen åpenbar relasjon til hverandre eller visste at vi ville ta kontakt, gjorde at vi anså informasjonen vi fikk, som så troverdig at den kunne publiseres. I tillegg fikk vi bekreftet fra en åpen kilde at personer i det politiske miljøet i Haugesund var kjent med det som hadde skjedd, men at Liadal likevel ble innstilt til vervet uten at dette ble berørt nærmere. Alt dette dannet grunnlaget for en egen nyhetssak.

Gjennom de mange innsynsbegjæringene i bilag og vedlegg til Liadals reiseregninger, fikk vi også kopier av e-postkorrespondanse hun hadde hatt med Stortingets administrasjon. Her så vi at det som følge av en stikkprøve som Riksrevisjonen gjennomførte etter våre Keshvari-avsløringer, ble avdekket at Liadal hadde krevd for mye utbetalt kjøregodtgjørelse.

Metoden var slik: Liadal hadde ved en rekke anledninger ført 144 kilometer for lang distanse hver vei mellom Oslo og Haugesund og på den måten fått utbetalt 14.000 kroner hun ikke hadde krav på. Til tross for Riksrevisjonens funn, hadde ikke Stortingets administrasjon gjort noen nærmere undersøkelser av Liadals reiseregninger.

Også denne gang var Liadals forklaring at det her dreide seg om “en inkurie” som skyldtes at hun alltid hadde “vært i den tro at det var 60 mil mellom Haugesund og Oslo”. Liadal påsto også at “Veien var en gang enda lengre enn 60 mil - så jeg må bare beklage. Jeg har vært i den tro at jeg rundet nedover.”

Kunne det virkelig stemme? Henning har selv kjørt mye bil mellom Oslo og Vestlandet, og syntes det virket pussig at man skulle bomme med rundt 30 prosent på avstanden mellom disse to byene.

Ved å bruke Google Street View og snakke med lokalkjente, kunne vi lage saken som viste hvordan Liadal gang på gang hadde kjørt forbi skilt som tydelig viste hva avstanden mellom de to byene var. Vi fikk også verifisert fra Statens vegvesen at det aldri hadde vært 600 kilometer mellom Oslo og Haugesund så lenge helårsveien på strekningen har eksistert.

Vi merket oss at også stikkprøvene var tatt ut *etter* at Stortinget hadde endret reiseregningssystem høsten 2016. Liadal hadde vært stortingsrepresentant siden høsten 2013.

Det var på tide å gå enda mer tilbake i tid.

Vi ba Stortingets administrasjon om innsyn i en oversikt som viser reisedata og kjøregodtgjøringskrav Liadal hadde levert til Stortinget i det gamle systemet, altså i perioden 2013-2016. Ved å sammenligne disse med nyere data, så vi noe oppsiktsvekkende: Liadal hadde ikke alltid trodd at det var 600 kilometer mellom Haugesund og Oslo. I det gamle systemet hadde hun lagt inn i riktig avstand. Vi kunne altså dokumentere at hun hadde forklart seg usant.

Vi bestemte oss nå for å gå gjennom absolutt alle reiserefusjoner Liadal hadde levert siden hun inntok Stortinget høsten 2013. Dersom det var slik Liadal ga uttrykk for, nemlig at det vi tidligere hadde funnet, utelukkende dreide seg om enkeltfeil og ikke hadde skjedd med forsett, så burde omfanget av ytterligere avvik være begrenset.

Vi forfattet en innsynsbegjæring til Stortingets administrasjon der vi ba om innsyn i et fullt utdrag med data fra det eldre systemet om alle reiser Liadal hadde gjennomført fra 2013 til 2016. Totalt dreide dette seg om 388 reiseregninger. Totalt var grunnlaget for undersøkelsene våre nå 660 reiseregninger for 1,2 millioner kroner.

Datasettet ble rensket og systematisert, slik at hver utgift i hver reiseregning fikk én linje, noe som videre gjorde det lettere å filtrere og aggregere data etter ulike parametre. Totalt dreide det som om i overkant av 1600 utgiftslinjer, der én eksempelvis kunne representere diett, en taxiregning eller krav om kjøregodtgjørelse.

1636	71610861	2	€	LIADAL, HEGE	Karmøy	Parkering	2016-10-03	0	2016-10-03	0	NA	NA	NA	
1637	71610221	2	€	LIADAL, HEGE	Oslo	Pendlerreise	2016-10-03	1700	2016-10-06	2100	03.10-05.10	Diett m/overn. privat trekkfri (pe	Pendlerreise andre utgifter (t	600
1638	71610221	2	€	LIADAL, HEGE	Oslo	Pendlerreise	2016-10-03	1700	2016-10-06	2100	06.10.2016	Fra Oslo S-OSL	Pendlerreise flytog	180
1639	71610221	2	€	LIADAL, HEGE	Oslo	Pendlerreise	2016-10-03	1700	2016-10-06	2100	06.10.2016	Fra Helganes flyplass til Hauge:	Pendlerreise buss/flybuss, N	110
1640	71610568	2	€	LIADAL, HEGE	Sauda	bedriftsbesøk og medlemsmøte/Kvinnes	2016-10-09	1600	2016-10-10	2300	09.10.2016	Ur Haugesund - Sauda	Km-godtgjørelse Norge	851,2
1641	71610568	2	€	LIADAL, HEGE	Sauda	bedriftsbesøk og medlemsmøte/Kvinnes	2016-10-09	1600	2016-10-10	2300	Kilometergodtgjørelse - trekkpliktig		Pendlerreise andre utgifter (t	67,2
1642	71610568	2	€	LIADAL, HEGE	Sauda	bedriftsbesøk og medlemsmøte/Kvinnes	2016-10-09	1600	2016-10-10	2300	09.10-10.10	Diett m/overn. privat trekkpl.	Pendlerreise andre utgifter (t	1020
1643	71610568	2	€	LIADAL, HEGE	Sauda	bedriftsbesøk og medlemsmøte/Kvinnes	2016-10-09	1600	2016-10-10	2300	09.10-10.10	Diett m/overn. privat trekkfri	Pendlerreise andre utgifter (t	400
1644	71610568	2	€	LIADAL, HEGE	Sauda	bedriftsbesøk og medlemsmøte/Kvinnes	2016-10-09	1600	2016-10-10	2300	09.10.2016	6 X bom a 20,-	Bom/bru/tunnel	120
1645	71610616	2	€	LIADAL, HEGE	Oslo	Pendlerreise	2016-10-11	610	2016-10-15	900	11.10-14.10	Diett m/overn. privat trekkfri (pe	Pendlerreise andre utgifter (t	800
1646	71610616	2	€	LIADAL, HEGE	Oslo	Pendlerreise	2016-10-11	610	2016-10-15	900	11.10.2016	Fra priv.adresse til flyplass	Pendlerreise taxi	472
1647	71610616	2	€	LIADAL, HEGE	Oslo	Pendlerreise	2016-10-11	610	2016-10-15	900	11.10.2016	fra OSL-Oslo S	Pendlerreise flytog	180
1648	71610608	2	€	LIADAL, HEGE	Oslo	Hastferie	2016-10-12	0	2016-10-12	0	NA	NA	NA	

Eksempel på hvordan innholdet i én reiseregning ser ut i datagrunnlaget. Referansenummeret til venstre er unikt for hver enkelt regning.

Vi brukte her samme overbyggende tilnærming som i arbeidet med den første hovedsaken. Alle reiserefusjonene ble kontrollert opp mot aktivitet i sosiale medier, bilder og andre åpne kilder, som Stortingets arkiv og nyhetssaker i Retriever. Der det var treff som indikerte avvik, ble oppføringene fargemarkert i Google Sheets for nærmere undersøkelse og flyttet over i et eget datasett. Basert på disse rettet vi nye innsynskrav i selve bilagene, slik at detaljene i disse kunne kontrolleres mot funnene.

dekket eksempelvis fly til Oslo lufthavn og hotellopphold samme sted før en videre reise utenlands for egen regning.

Avgangslufthavn	Dato	Destinasjon	Destinasjon	Flight Id	Rutetid	Off-block
Haugesund/Karmøy	12.09.16	Malaga	AGP	FR2552	19:25	19:19
Haugesund/Karmøy	13.09.16	Alicante	ALC	FR5599	11:15	10:58
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Alicante	ALC	D85321	12:15	12:19
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Alicante	ALC	D85323	20:00	20:15
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Alicante	ALC	SK4675	06:45	06:56
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Barcelona	BCN	D85523	20:00	20:05
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Barcelona	BCN	DY1740	06:45	06:45
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Barcelona	BCN	SK4685	08:20	08:25
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Gran Canaria	LPA	D85873	18:50	19:19
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Madrid	MAD	D86073	12:05	12:05
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Madrid	MAD	I23649	00:20	00:24
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Malaga	AGP	D85021	11:35	11:32
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Malaga	AGP	D85025	20:00	20:11
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Malaga	AGP	SK4683	06:45	06:51
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Menorca	MAH	SK7447	18:00	18:01
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Palma	PMI	DY1736	06:55	06:49
Oslo/Gardermoen	11.09.16	Tenerife	TFS	D86421	15:20	15:21
Oslo/Gardermoen	12.09.16	Alicante	ALC	D85321	12:15	12:10
Oslo/Gardermoen	12.09.16	Alicante	ALC	D85323	20:00	20:10
Oslo/Gardermoen	12.09.16	Alicante	ALC	SK4675	11:15	11:23
Oslo/Gardermoen	12.09.16	Barcelona	BCN	D85523	20:00	20:14
Oslo/Gardermoen	12.09.16	Barcelona	BCN	D85525	18:10	18:23
Oslo/Gardermoen	12.09.16	Barcelona	BCN	DY1740	09:00	09:00
Oslo/Gardermoen	12.09.16	Barcelona	BCN	SK4685	09:05	09:12
Oslo/Gardermoen	12.09.16	Barcelona	BCN	VY8539	16:00	16:07
Oslo/Gardermoen	12.09.16	Gran Canaria	LPA	BLX277	09:10	09:04
Oslo/Gardermoen	12.09.16	Gran Canaria	LPA	D85873	18:50	18:55

Sosiale medier viste at Liadal var på ferie på Gran Canaria 13.09. Ved å bruke Avinor-rutedata for Spania-flyvninger opp mot sosiale medier-dokumentasjon og reiseregnings-data, kunne vi identifisere hvordan reisevirksomheten hang sammen.

Ved et tilfelle avdekket gjennomgangen av bilagene navnet på et familiemedlem på en hotellkvittering fra Gardermoen som var levert til Stortingets administrasjon. Dokumentasjonen i sosiale medier viste at familien var på privat ferie i Spania dagen etterpå, og ved å bruke flydata og overnevnte metode var det mulig å utelukke andre muligheter enn at familien hadde reist med fly fra Oslo etter den aktuelle hotellovernattingen.

Gjennom innsynsprosessene oppdaget vi også at Liadal ved flere anledninger hadde benyttet seg av leiebil på turer der fremsto som åpenbart at man lett kunne bruke kollektivtransport - som strekningen mellom Oslo og Larvik. Stortingets eget regelverk legger til grunn at man skal benytte kollektivtransport når dette er et tilgjengelig alternativ. I dokumentasjonen Liadal hadde sendt til Stortinget, hadde hun oppgitt behovet for leiebil med at det "ikke gikk tog". Her ba vi om innsyn i historiske rutedata fra Bane Nor og Vy.

På denne måten kunne vi nok en gang dokumentere at Liadal forklarte seg usant.

Presentasjon: Å ta med leserne inn i dokumentasjonen

Da vi skulle publisere sakene, var vi opptatt av at leserne skulle få innblikk i dokumentasjonen og metodene vi har brukt for å komme frem til de slutningene vi har presentert.

Vi har derfor brukt mye tid på å tilgjengeliggjøre innholdet i reiseregningene og billedokumentasjonen i den digitale historiefortellingen. Denne presentasjonsmetoden, preget av høy grad av transparens, mener vi styrker journalistikkens troverdighet.

Dette innebar blant annet at vi har vist frem deler av bilag, tallmateriale, bilder fra sosiale medier og kart som kunne hjelpe leseren med å forstå de konklusjonene vi har kommet frem til.

Vi har også notert oss at Stortinget i etterkant av artiklene har varslet at de vil bruke analysemetoder av samme karakter som det vi har omtalt i sakene.⁸

Fikk diett fra Stortinget, var på topptur i Østerrike

En lignende regning er skrevet for en pendlerreise fra Haugesund til Oslo lørdag 25. til tirsdag 28. august i fjor sommer.

Start:	25. august 2018	Kl. 06.00
Slutt:	28. august 2018	Kl. 23.00
Sted:	Haugesund	
Reisetype iht. regulativ:	R Pendler hybel/priv, lav sats	
Årsak:	Pendlerreise	

Totalt kostet reisen Stortinget 4356 kroner, inkludert 88 kroner pr. døgn i kostgodtgjørelse.

Reiseregningen viser at hun tok en drosje til flyplassen på Karmøy tidlig lørdag morgen, der det gikk et fly til Oslo klokken 08.00.

Fredag kveld legger imidlertid Liadal ut et på Instagram som viser hun kjører over Øresundbroen fra Malmø mot København. Aftenpostens analyse av bildet viser at det med sannsynlighet er tatt i 20-tiden om kvelden.

Ved å bruke kart, utdrag fra sosiale medier, kart og vise eksempler fra reiseregninger, kunne vi lettere vise leserne grunnlaget for konklusjonene.

Konsekvenser i 2019

- For andre gang i historien har Stortinget gått til det skritt å politianmelde en av sine møtende representanter. Mazyar Keshvari var den første.
- Liadal har status som mistenkt og er under etterforskning av Oslo politidistrikt. Politiet har gitt uttrykk for at etterforskningene er tidkrevende og omfattende, siden de blant annet skal gjennomgå rundt 700 bilag.

- Ap-representanten har trukket seg fra sine verv som nestleder i Rogaland Ap og medlem i partiets sentralstyre.
- Stortinget har som følge av avsløringene rundt reiseregninger strammet ytterligere inn i regelverket og skjerpet kontrollen av reiseregninger. Reisens formål må nå blant annet spesifiseres nærmere, og tilgangen til å kreve diett penger blir innskrenket.
- Stortingets administrasjon varslet høsten 2019 at de nå vil etablere et system for å kartlegge og analysere representantenes reisemønstre, slik at avvik kan identifiseres. Dette skal gjøres på “basert på administrasjonens egen informasjon”. Dette betyr at Stortinget nå innfører kontrollrutiner som er sammenfallende med de metodene som er omtalt i denne rapporten, og som vi har brukt for å kunne avsløre omfattende misligheter. Vi er ikke kjent med at Stortinget tidligere har latt seg inspirere av journalister for å kontrollere sine egne tillitsvalgte, og håper åpenheten rundt metodebruk i artiklene har bidratt til at også andre kan ha latt seg inspirere.
- Det er også her verdt å nevnte at stortingsrepresentant Mazyar Keshvari, som vi høsten 2018 avslørte at hadde levert fiktive reiseregninger, i oktober 2019 ble dømt til syv måneders ubetinget fengsel for bedrageri. Straffutmålingen er anket av påtalemyndigheten som anså straffen som for mild, og dommen er følgelig ikke rettskraftig i skrivende stund.

Tidsbruk

Arbeidet med sakene har pågått ved siden av ordinært arbeid i redaksjonen gjennom mesteparten av 2019. Henning har jobbet i nyhetssjef-turnus som vanlig, mens Carl Alfred har jobbet i reporterturnus og med en rekke andre saker.

Vi har justert arbeidsintensiteten etter behov - typisk har det vært lange perioder der vi har lagt fra oss datasettene og deretter kommet tilbake til disse med friske øyne og et nytt perspektiv. Vi har sendt fra oss innsynskrav, for deretter å jobbet mer intensivt når dokumenter og datamateriale har blitt oversendt.

Fredrik har jevnlig bistått med å systematisere og analysere data, mens Olav deltok i den intensive perioden der flere år med sosiale medier-aktivitet skulle systematiseres.

Spesielle erfaringer

Kontradiksjonsprosessen

Vi har i arbeidet med disse sakene lagt mye arbeid i å sørge at representanten har fått full samtidig imøtegåelse på alle funn som vi har omtalt. Dette har vi løst ved å samle alle detaljer i kontradiksjonsdokumenter som er oversendt Liadal.

Disse har bestått av nummererte spørsmål som viser til funn i åpne kilder opp mot reiseregningene, der disse er gjengitt med det unike referansenummeret på hver regning. Alle de tilknyttede bilagene vi har brukt som grunnlag, ble lastet opp i Dropbox-mapper med filnavn som viste til referansenummeret, slik at hun kunne se hva vi hadde basert oss på. Liadal har deretter fått opp mot én uke for å kunne gjennomgå materialet og gi oss svar.

Vi imøteser svar på spørsmålene innen klokken 12.00 mandag 28. oktober. Dersom du ønsker å møte oss for en systematisk gjennomgang av funn og våre spørsmål, så er vi selvfølgelig åpne for det.

Reiseregningene som danner grunnlaget for spørsmålene under finner du her:

<https://www.dropbox.com/sh/qr52brdvqj6z363/AAB3VJCKKNMxrER1ZlrOSSM-a?dl=0>

1: Bilagsnummer 71410066: Pendlerreise

Her har du oppgitt å ha vært på en pendlerreise med bil mellom Oslo og Haugesund 26.09.2014. Våre undersøkelser i sosiale medier, sammenstilt med annen reiseinformasjon fra Stortingets systemer, viser at du var i Stockholm denne dagen - før du dro til Oslo på kveldstid.

Hvordan forklarer du at du har krevd 3685 kroner i kjøregodtgjørelse for å ha kjørt tur/retur Haugesund-Oslo samme dag som du befant deg i Stockholm og deretter dro til Oslo?

Skjermdump fra et av kontradiksjonsbrevene som ble sendt til Liadal.

Disse prosessene viste seg likevel å bli krevende, dels fordi Liadal innledningsvis sendte oss tilbakemelding på funnene på “bakgrunn og ikke for sitat”, til tross for at vi hadde gjort det tydelig at vi ønsket svar. Videre forble en rekke spørsmål ubesvart, og i den grad det ble gitt svar, kunne disse være i form av korte, tekniske formuleringer som “diett for dag to skal trekkes”, uten noen videre forklaring på hvorfor hun hadde krevd penger i utgangspunktet.

Dette førte til at vi måtte sende nye oppfølgingsspørsmål, i tillegg at vi måtte forklare at vi ikke ville akseptere et forsøk på å nekte oss å gjengi de skriftlige svarene hun hadde sendt oss. Etter flere runder fikk vi noen flere svar, der hun blant annet krevde sitatsjekk. Vi måtte da forklare at det ikke ville være nødvendig med skriftlig sitatsjekk på svar som var avgitt skriftlig.

Gjennomgående har det vært krevende å få avklart konkrete spørsmål. Kort tid før publisering av den første saken kontaktet vi Arbeiderpartiets kommunikasjonssjef fordi vi fremdeles ikke opplevde at vi hadde fått tilfredsstillende svar, og Liadal var utilgjengelig og på reise i Midtøsten. Med en viss overraskelse måtte vi da konstatere at saken var bortimot helt ukjent for ham, selv om Liadal på dette tidspunktet hadde vært kjent med våre funn i én uke.

Dette førte til at Liadal kort tid senere tok kontakt med ønske om å få gjengitt et sitat der hun beklaget og var lei seg.

Hensyn i publiseringen

Hege Haukeland Liadal er en av representantene i landets fremste maktinstitusjon, og hun besitter et av landets høyeste tillitsverv. En stortingsrepresentant har i snitt over 30.000 innbyggere bak seg og får betalt nær én million kroner av fellesskapet for å representere folket. I tillegg nyter representantene godt av svært romslige og tillitsbaserte ordninger innen reise, pensjon og velferd. Denne erkjennelsen har vært viktig å ha med seg i arbeidet vårt: Det er tillitsvervet som er utgangspunkt for vår journalistiske tilnærmingen, og ikke personen i seg selv. Dersom privatpersonen Hege Haukeland Liadal ikke hadde politiske verv og leverte fiktive reiseregninger til en kommersiell arbeidsgiver, ville nyhetsverdien vært mye lavere.

Men gitt vervet det her dreide seg om, var det åpenbart for oss at avsløringene om disse tillitsbruddene har stor nyhetsinteresse, og at de derfor fortjener stor omtale. Utfordringen var at Liadal i liten grad praktiserte et skille mellom vervet som stortingsrepresentant og det private. På sine offentlige sosiale medier-kontoer delte hun jevnlig bilder og navn på venner og familiemedlemmer, også mindreårige. Ettersom dette materialet var en sentral del av dokumentasjonsgrunnlaget vårt, var vi nødt til å gjøre vurderinger av hva vi skulle og kunne gjengi, og hvordan vi skulle gjøre det og samtidig ta hensyn til familie og venner.

Vår tilnærming har her vært at det er *stortingsrepresentanten* Liadal som er det sentrale i sakskomplekset. Vi har derfor utelatt navn og bilder på andre enn de som kan anses som offentlige personer, eller som vi selv har snakket med. Vi har også, i lys av tidligere erfaringer som blant annet er omtalt i Tønne-rapporten, gjort noen grep for å redusere den personlige belastningen på enkeltpersonen Liadal. Vi har begrenset omfanget av navnebruk og personbilder på avisforsider og i fronthenvisinger og unngått begreper som “Liadal-saken”. I stor grad har titler derfor handlet om “Ap-politikeren” eller “stortingsrepresentanten”.

Vi må likevel erkjenne at dette i et større bilde kan oppleves å ha begrenset effekt, siden sakene våre i stor grad har blitt sitert av andre medier som ikke nødvendigvis har ført samme praksis.

Oslo, 12. januar 2020.

Henning Carr Ekroll, Carl Alfred Dahl, Fredrik Hager-Thoresen og Olav Eggesvik

PUBLISERTE SAKER

20. mars: Aftenposten fant nye tegn til feil i Stortingets reiseregninger. Nå må ni representanter betale tilbake mindre summer.

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/jP6llw/aftenposten-fant-nye-tegn-til-feil-i-stortingets-reiseregninger-naa-maa-ni-representanter-betale-tilbake-mindre-summer>

9. april: Aftenposten avslører: Ap-politiker leverte fiktive reiseregninger til Stortinget

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/1n6ApJ/aftenposten-avslorer-ap-politiker-leverte-fiktive-reiseregninger-til-stortinget>

10. april: Ap-politiker Hege Haukeland Liadal trekker seg midlertidig etter Aftenpostens avsløring

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/g7kqKa/ap-politiker-hege-haukeland-liadal-trekker-seg-midlertidig-etter-aftenpostens-avsloring>

10. april: Ap-politiker ble avslørt av stikkprøve: Krevde nærmere 14.000 kroner for mye i kjøregodtgjørelse

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/RRj2g2/ap-politiker-ble-avslort-av-stikkproeve-krevde-naermere-14000-kroner-for-mye-i-kjoeregodtgjoerelse>

10.april: Stortinget gjør ytterligere innstramminger i reglene for reiseregninger og diett

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/4q32AV/stortinget-gjoer-ytterligere-innstramminger-i-reglene-for-reiseregninger-og-diett>

11.april: Stortinget anmelder Ap-politiker

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/awJgBA/stortinget-anmelder-ap-politiker>

17. april: Ap-politikeren kjørte forbi skilt som viste avstanden til Oslo – men skrev likevel at det var 32 prosent lengre

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/kJvEGA/ap-politikeren-kjoerte-forbi-skilt-som-viste-avstanden-til-oslo-men-skrev-likevel-at-det-var-32-prosent-lengre>

17.april: Kilder: Ap-politiker som leverte fiktive reiseregninger til Stortinget, måtte slutte i lederjobb på grunn av økonomisk utroskap

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/kJvwa6/kilder-ap-politiker-som-leverte-fiktive-reiseregninger-til-stortinget-maatte-slutte-i-lederjobb-paa-grunn-av-oekonomisk-utroskap>

23. april: Politiet om anmeldelsen av Aps stortingsrepresentant: – Kan dreie seg om dokumentforfalskning og bedrageri

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/wP39z5/politiet-om-anmeldelsen-av-aps-stortingsrepresentant-kan-dreie-seg-om-dokumentforfalskning-og-bedrageri>

23. august: Politiet bekrefter etterforskning av Ap-politiker som leverte fiktive reiseregninger til Stortinget

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/b5aQ9g/politiet-bekrefter-etterforskning-av-ap-politiker-som-leverte-fiktive-reiseregninger-til-stortinget>

11. oktober: Ap-politikeren økte plutselig avstanden mellom Stortinget og Haugesund. Slik fikk hun tusenvis av kroner hun ikke hadde krav på.

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/XgnW47/ap-politikeren-oekte-plutselig-avstanden-mellom-stortinget-og-haugesund-slik-fikk-hun-tusenvis-av-kroner-hun-ikke-hadde-krav-paa>

4. november: Aftenposten avslører: Ap-politiker har levert uriktige reiseregninger til Stortinget i minst fire år

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/9ver7d/aftenposten-avsloerer-ap-politiker-har-levert-uriktige-reiseregninger-til-stortinget-i-minst-fire-aar>

6. november: Ap-politiker ble politianmeldt for å levere falske reiseregninger. Syv måneder senere er hun fremdeles ikke avhørt.

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/LAXabx/ap-politiker-ble-politianmeldt-for-aa-levere-falske-reiseregninger-syv-maaneder-senere-er-hun-fremdeles-ikke-avhoert>

10. november: Ap-politiker forklarte leiebilregning-krav til Stortinget med manglende togavganger. Men rutedata forteller en annen historie.

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/2Ggbdq/ap-politiker-forklarte-leiebilregning-krav-til-stortinget-med-manglende-togavganger-men-rutedata-forteller-en-annen-historie>

14. november: Stortinget vil analysere politikernes reisemønstre i jakten på feilaktige reiseregninger

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/nalj0o/stortinget-vil-analysere-politikernes-reisemoenstre-i-jakten-paa-feilaktige-reiseregninger>

Ni politikere må tilbakebetale penger til Stortinget etter feil i reiseregninger

Henning Carr Ekroll
Carl Alfred Dahl
Fredrik Hager-Thoresen
Olav Eggesvik

Aftenposten ba om innsyn i 47 reiseregninger fra Stortinget. I 11 av dem var det krevd og utbetalt for mye penger.

Aftenposten har siden høsten 2018 analysert flere tusen refusjonskrav fra stortingsrepresentantenes reiseregninger. Funnene i dette arbeidet har tydet på at flere representanter har fått utbetalt penger i strid med Stortingets regelverk.

For å få stikkprøver, ba vi den 5. mars om innsyn i 47 reiseregninger som hadde visse karakteristikk.

Dette førte til at de aktuelle politikerne ble kontaktet av Stortingets administrasjon, ifølge intern e-postkorrespondanse.

«Før vi sender ut dokumentasjon, ønsker vi å gi deg mulighet til å se over bilagene», heter det i en e-post fra administrasjonens rådgiver 8. mars, ti dager før Stortinget ga Aftenposten innsyn i dokumentene.

Ni av representantene ba da om å få annullere eller korrigerer 11 av de 47 reiseregningene.

Strengt krav i egne retningslinjer

Stortingets administrasjon bekrefter at feilene først ble oppdaget da Aftenposten tok kontakt.

Dette skjer fem måneder etter at Aftenposten avdekket at Frps stortingsrepresentant Mazyar Keshvari hadde levert fiktive reiseregninger til Stortinget, noe som førte til oppvask, nye rutiner og nytt regelverk. Keshvari er nå siktet for grovt bedrageri.

De enkelte beløpene som nå skal tilbakebetales varierer fra 176 til 3111 kroner, og summerer seg til 14.782 kroner.

Til sammenligning mistet to ansatte i Oslo kommune jobben i 2016 etter at de hadde tatt drosje på fellesskapets regning i strid med regelverket. Turene kom på henholdsvis 396 og 713 kroner.

I Stortingets egne retningslinjer heter det at «*det forutsettes at representantene lojalt følger regelverket om godtgjørelser og utgiftsdekning*».

– Man skal kunne forvente mye av stortingsrepresentanter, de er tillitsvalgte og bør gå foran med et godt eksempel. Sam-

Hege Haukeland Liadal, Ap
Må betale tilbake **5250** kroner

Jon Helgheim, Frp
Må betale tilbake **1584** kroner

Hadia Tajik, Ap
Må betale tilbake **264** kroner

Tom Holthe, Frp
Må betale tilbake **3060** kroner

Marit Knutsdatter Strand, Sp
Må betale tilbake **1524** kroner

Jonny Finstad, H
Må betale tilbake **380** kroner

Roy Steffensen, Frp
Må betale tilbake **2103** kroner

Aleksander Stokkebø, H
Må betale tilbake **410** kroner

Helge André Njåstad, Frp
Må betale tilbake **205** kroner

tidig er det forståelig at folk som er travle gjør feil, sier Åge Johnsen, som er professor i offentlig politikk ved Oslo Met (Høgskolen i Oslo og Akershus). Han har kontroll og forvaltningsrevisjon som et av sine fagfelt.

Skulle sjekke parkeringen

Aps **Hege Haukeland Liadal** fra Rogaland har krevd 3111 kroner til diett og kjøregodtgjørelse for en reise til Odda og Tyssedal i fjor sommer. Etter at Aftenposten ba om innsyn i regningen, trakk hun den.

- Hvorfor?

- Det stilles spørsmålsteget ved om reisen er på eget initiativ eller snakk om formelle møter. Jeg ønsker ikke at det skal være et etterlatt inntrykk av at jeg har tatt turen for egen inntjening, sier hun.

Legger inn reiser på forhånd

Liadal har i tillegg bedt om å få korrigerende to andre reiseregninger etter at Aftenposten ba om innsyn i dem. På den ene har hun krevd 1963 kroner for mye i diett og kilometergodtgjørelse etter at returreisen ble endret underveis.

For den andre betaler hun tilbake 176 kroner fordi hun krevde diett for helgedager selv om hun hadde fri.

- Jeg har stort sett brukt søndagskveldene til å planlegge og legge inn reiser i reiseregningssappen, og korrigerer for endringer etter hvert. Men det krever at man må følge ekstra godt med, og det er mitt ansvar å endre regningene hvis jeg oppdager feil, sier hun.

Fra nyttår er det innført strengere krav til dokumentasjon av tjenestereiser.

- Det nye reglementet er bra, og vil nok gjøre sitt til at innenlandsturer både planlegges og dokumenteres bedre. Da blir det ikke like lett for meg å hive meg i bilen og ta en tur, sier hun.

En bunke med parkeringslapper

Frps **Roy Steffensen** må tilbakebetale 2103 kroner fordi han fikk dekket kjøring, parkering, flytog og diett for en privat reise rundt 1. mai i fjor. Steffensen pendler ofte mellom Oslo og hjemmet i Rogaland.

- Når jeg kjører ut av parkeringshuset på Sola (Stavanger lufthavn, red.anm.), legger jeg parkeringslappen i en bunke på et fast sted i bilen. Så fyller jeg ut mange tilnærmet identiske reiseregninger i et jafs. Da kan jeg bare bruke funksjonen «lag kopi» som gjør at programmet automatisk kopierer inn kjøregodtgjørelse, flytog, kostgodtgjørelse og bompenger fra forrige regning, og alt jeg må gjøre er å ta bilde av parkeringslappen og endre datoer, forklarer han.

Dermed havnet parkeringslappen fra den private reisen i bunken som Steffensen har brukt som utgangspunkt for å skrive regninger for sine pendlerreiser.

- Det er min feil at jeg har dårlige rutiner. Det er ikke noe bevisst handling og forsøk på juks, sier Steffensen.

- Jeg har tydeligvis trykket feil **Tom Holthe**, innvalgt for Frp fra Vestfold fra 2013 til 2017, må betale tilbake 3060 kroner fordi han

FAKTA

Slik har vi jobbet

Siden september 2018 har Aftenposten jobbet med å sammenstille og undersøke informasjon om stortingsrepresentantenes reisevirksomhet fra årsskiftet 2016/2017 til høsten 2018. Totalt har vi bygget opp et datasett med 800.000 celler med detaljert informasjon, basert på materiale vi har fått innsyn ifra Stortingets administrasjon.

Materialet er analysert for blant annet å avdekke brudd på Stortingets regelverk. Basert på analysene har vi tatt stikkprøver der vi har bedt om å få se reiseregninger i sin helhet (i dette tilfellet 47 regninger), for å kontrollere om funnene er riktige.

Tidligere har vi også avdekket hvordan Frps stortingsrepresentant **Mazyar Keshvari** leverte fiktive reiseregninger til Stortinget. Keshvari er nå siktet for grovt bedrageri og etterforskes av Oslo politidistrikt.

Det er min feil at jeg har dårlige rutiner

Roy Steffensen, Frp

Jeg har valgt feil regulativ fra en meny der det er flere lignende oppføringer

Marit Knutsdatter Strand, Sp

oppgå å bo på hybel i stedet for leilighet da han var i Oslo.

Representantene som har stortingshybel får en høyere diettsats fordi mulighetene til å lage seg mat er dårligere enn for dem som bor i leilighet, forklarer Holthe.

Frps **Jon Helgheim**, innvalgt fra Buskerud, må tilbakebetale 1584 kroner etter at han fikk utbetalt hoteldiett for å være i leiligheten i Oslo.

- Jeg har tydeligvis trykket feil og fått et annet regulativ enn det jeg skulle ha. Det er menneskelig å gjøre feil. Dette var en av de første reiseregningene jeg leverte, sier han.

Fikk diett for å være hjemme

Hadia Tajik, som er nestleder i Ap og har feilaktig krevd og fått 264 kroner i kostgodtgjørelse for en pendlerreise hjem til Sandnes, opplyser hennes rådgiver.

Samme feil har også Frps **Jonny Finstad** og Høyres **Aleksander Stokkebø** gjort.

- Som oftest når jeg taster feil i reiseregningene får jeg den i retur. Denne gangen gikk den igjennom, sier Finstad, som betaler tilbake 380 kroner.

Stokkebø har i regningen spurt om han har ført riktig sats.

- Jeg fikk ingen tilbakemelding, og regnet med den var i orden. I ettertid ser jeg at jeg har feilført. Jeg ba dem derfor trekke meg for dietten på 410 kroner, forteller han.

Senterpartiets **Marit Knutsdatter Strand** må betale tilbake 1524 kroner for å ha fått full diettsats (733 kroner døgnet) mens hun har vært i Stortingets leilighet i Oslo.

- Jeg har valgt feil regulativ fra en meny der det er flere lignende oppføringer. Nå blir dette rettet. Dette er ikke noe jeg ser på som dramatisk, men viktig å få rettet opp, sier Knutsdatter Strand.

Helge André Njåstad (Frp, Hordaland) må betale tilbake 205 kroner som han fikk fordi han glemte å trekke fra refusjon av frokost og lunsj for en helg han tilbrakte i utlandet. Han sier han bare hadde trukket fra refusjon til middager den helgen.

Aftenposten har bedt Stortinget forklare hvorfor feilene ikke er oppdaget gjennom administrasjonens kontrollrutiner, som ble skjerpet etter Aftenpostens avsløringer i fjor høst.

«Stortingets administrasjon behandler ca. 16.000 reiseregninger i året, og feil kan forekomme», skriver seksjonsleder Roger Fretheim i en e-post sendt fra Stortingets kommunikasjonsavdeling, og presiserer at «både den enkelte representant og administrasjonen har ansvar for at reiseregninger er korrekte».

Han presiserer at administrasjonen har ansvar for å sjekke at «sted og formål er tilstrekkelig dokumentert, at det benyttes korrekt regulativ som genererer rett sats for kostgodtgjørelse, påse at det er brukt riktige utgiftstyper, at reisen er tilstrekkelig dokumentert for etterprøvbarehet og at riktige poster i regnskapet blir belastet.»

Foto: Stortinget

PAMPAS YTREFILET/ENTRECOTE
REMA 1000, 200-250 g,
med **Æ** 236,00 - 295,00 pr. kg, uten **Æ** 316,00 - 395,00 pr. kg

VASKET SPINAT/GRØNNLÅL
BaRe, 150-200 g, 75,00 - 100,00 pr. kg

GRØNNE DRUER
BaRe, 500 g, 50,00 pr. kg

BLÅBÆR
BaRe, 175 g, 165,71 pr. kg

REMA 1000

Gjelder i Oslo og REMA 1000 Gjelleråsen til og med 24.03.2019 - Kun til private husholdninger. Vi tar forbehold om eventuelle trykkfeil og at noen varer kan være utsolgt.

Aftenposten

Grunnlagt 1860 av Christian Schibsted

Onsdag
10. april 2019

∞∞∞

Uke 15 • Nr. 99
160. årgang
Løssalg kr. 40
Levert hjem fra kr 16
Bestill på ap.no/abo

ap.no

” **Dataspill-ferdigheter** er for mange en helt sentral kulturell kapital

KRONIKK • side 22–23

– Det **største** jeg har vært med på

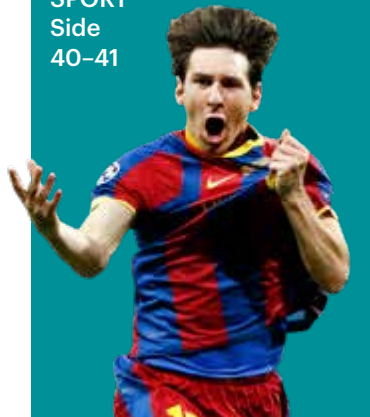
Kunstneren Vebjørn Sand bryr seg lite om kritikken installasjonen *Roseslottet 2020* blir møtt med.

KULTUR • side 28–29

Vil ha revansj i Champions League

SPORT
Side
40–41

Åpner for å ta i bruk tog som står

Det kan bli flere tog-avganger utenfor dagens rushtid - om kort tid. Det sier jernbanedirektør Kirsti Slotsvik. Hun påpeker at det er en omfattende prosess å utvide togtilbudet.

NYHETER • side 16–17

Legger seg flat

Ap-politiker leverte reise-regninger for turer hun ikke var på

STORTINGET. Hege Haukeland Liadal har krevd tusenvis av kroner for en rekke reiser som aldri har funnet sted. I tillegg har stortingsrepresentanten fått penger for å ha vært på hytta og på private reiser i utlandet. – Jeg beklager, sier hun.

NYHETER • side 6–9

Audi vårkampanje

1,99% kampanjerente*

Utstyrspakker til kr. 9.900,-

Nå har vi kampanje på en rekke modeller. Se audi.no for alle tilbud eller kontakt din Audi-forhandler for et godt tilbud!

www.audi.no

* Eff. rente 4,06 % ved lånebehov kr 150.000 o/5år, etableringsgebyr kr 2.724. Total kredittkjøpspris 165 674. Forutsetter 35% kontantandel og finansiering i Audi Financial Services. Renten er subsidiert i tre år, for deretter å bli justert til normal produktrente. Bildet kan avvike fra pristinbudet. Forbehold om trykkfeil. Tilbudet gjelder t.o.m. 30. juni.

Ap-politiker leverte fiktive reiseregninger til Stortinget

Carl Alfred Dahl, Henning Carr Ekroll og Olav Eggesvik

Storingsrepresentant Hege Haukeland Liadal har krevd tusenvis av kroner for reiser som aldri har funnet sted. Hun har også fått penger for å ha vært på hytta og på private reiser i utlandet.

Fra januar 2017 til oktober 2018 har Hege Haukeland Liadal (Ap) levert reiseregninger for en halv million kroner.

I disse har Aftenposten funnet regninger for over 60.000 kroner der stortingsrepresentanten har vært et annet sted enn det hun har oppgitt, eller at hun har fått penger for å ha vært hjemme, på hytta eller private reiser.

Liadal, som er landsstyremedlem i Ap, innrømmer at hun har levert reiseregninger for reiser hun aldri har vært på.

- I perioden Aftenposten har undersøkt, fikk Liadal totalt utbetalt 226.245 kroner i kostgodtgjørelse. Det er med stor margin den høyeste summen blant stortingspolitikere.

- I tillegg har hun fått utbetalt 123.000 kroner i kjøregodtgjørelse for å ha kjørt 35.392 kilometer.

Liadal forklarer at hun er mye på reise, og at det har vært viktig for henne «å utnytte møtefrie uker, sommer og resten av året til reising og arbeid som stortingsrepresentant».

- Jeg har oppdaget feil, og det beklager jeg. Det er jeg lei meg for, og i tråd med at jeg har tatt kontakt med reisekontoret og oppklart der det har oppstått feil, betaler jeg det tilbake, sier Liadal.

- Jeg skal være nøye framover og legger meg helt flat.

Hun legger til at det kan være vanskelig å forstå reiseregningssystemet, og at «det er ikke alt som er like åpenbart alltid».

Trakk regning etter innsyn

Et av Aftenpostens funn tar oss til Odda i Hordaland.

Den 29. juli 2018 har Stortinget tatt sommerferie, men Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal er på farten som folkevalgt.

I alle fall ifølge reiseregningen hun har levert til Stortinget.

Klokken 15 denne søndagen oppgir Ap-politikeren at hun setter seg i bilen

PROFIL

Hege Haukeland Liadal (46)

Hun har vært innvalgt på Stortinget siden 2013, og satt i familie- og kulturkomiteen frem til 2017.

Etter dette har hun vært en del av energi- og miljøkomiteen og fungert som Arbeiderpartiets energipolitiske talsperson.

Nestleder i Rogaland Ap og sitter i partiets landsstyre.

I 2017 var hun en del av valgkomiteen som fordelte Ap-representantenes stortingsverv.

Gift, tre barn.

hjemme i Haugesund for å kjøre 130 kilometer til den lille industribyen Odda og nabobygda Tyssedal i Hordaland. Der oppgir hun å tilbringe to netter, før hun er hjemme igjen ut på kvelden 31. juli.

«Besøke Odda og Tyssedal - kraftindustrien», oppgir hun i reiseregningen.

For reisen krever hun 3642 kroner refundert av Stortinget for kjøregodtgjørelse og diett.

Da Aftenposten ba om innsyn i denne regningen som en del av en stikkprøve tidligere i mars, trakk hun den og ville betale tilbake pengene. Hun forklarte dette med at hun «ønsker ikke at det skal være et etterlatt inntrykk av at jeg har tatt turen for egen inntjening».

En reiseregning, tre ulike forklaringer
Liadal fortalte først Aftenposten at hun på

eget initiativ kjørte opp skred- og flomutsatte veier fordi det var en pågående sak om temaet. Hun sjekket også parkering på Trolltunga.

- Reiseregningen er merket «næringssmøter» og «kraftindustrien», men du snakker om flom, skred og friluftsliv?

- Ja, jeg har jobbet med flere forslag og utspill om Trolltunga og Preikestolen, og da mener jeg det er riktig og viktig å dra rundt og kikke og møte folk fremfor å plukke opp telefonen. Men jeg har interesse av å se avstander og annet i tilfelle komiteen skal ta en tur innom Odda-regionen under en vestlandsreise hvor industri, kraft, flom, skred og friluftsliv vil stå på et eventuelt program, sa hun, og la til at hun har ansvar for friluftsliv i partiets fraksjon.

« Dette var en planlagt tur som ble avlyst »

Ap-politiker Hege Haukeland Liadal (Ap) fotografert sammen med Ap-leder Jonas Gahr Støre i Haugesund i august 2017. Foto: Jon Olav Nesvold, NTB scanpix

AFTENPOSTEN AVSLØRER

Reiseregning

Dato	Start	Slutt	Reiserute	Arv	Beløp (NOK)
29.07.18	15.00	15.00	Reiserute	NO	1.000,00
29.07.18	15.00	15.00	Reiserute	NO	860,00
31.07.18	20.00	20.00	Reiserute	NO	1.034,00
Avreiseresultater og kostnadsforhold					
Type beløp					260,00
Beløp for reisebillett					3.642,00
Beløp for skatteoppgjøret					0,00
Beløp for skatteoppgjøret					-521,00
Sum av beløp som skal utbetales					3.111,00
Differanse til andre utgifter					1.436,00
Sum utgifter					-521,00
Utbetalt beløp					3.642,00
Arv					3.642,00
NOK av 3.642,00 NOK fordelt seg på:					
Funksjon		3.642	Stortinget		
Kontrollnummer		6490	Reiserutene		
Kontonummer 5		605	Andre lokale reiser		
Kontonummer 4		004124	Dokumenter		

Reiseregningen angir altså «næringsmøter» og «kraftindustrien» som forklaring. Til Aftenposten fortalte Liadal om en tur med tema som friluftsliv, flom og skred.

Samtidig gir hennes Facebook-vegg en tredje versjon av hva hun foretok seg:

Klokken 22.20 søndag kveld, over syv timer etter at hun skal ha satt kursen mot Odda, legger hun ut et bilde av utsikten fra hjemmet i Haugesund, under teksten «Borte bra, men hjemme på Haugå alltid best».

Dagen etter, da hun ifølge reiseregningen tilbringer dagen i Odda og Tyssedal, legger hun ut en melding der hun lurar på om noen i Haugesund har en lader til en Fitbit-klokke til låns «en time». Hun legger også ut et bilde fra parken Haraldsvang i Haugesund.

Liadal oppgir i reiseregningen at hun

ikke er hjemme før kl. 20.00 om kvelden 31. juli. Men kl. 13.41 legger hun ut nok et bilde fra Haugesund, denne gang fra et kunstnerbesøk.

Liadal har nå endret forklaring igjen, og sier turen ble avlyst:

«Som Aftenposten allerede har skrevet har jeg bedt om at denne trekkes. Dette var en planlagt tur som ble avlyst, skrev etter kalender. Jeg har ved flere anledninger kjørt til Odda og regionen rundt for befaring av ulike ting som berører mitt verv.»

Vil tilbakebetale

Det som kjennetegner mange av reiseregningene Liadal har levert, er at de utelukkende

FORTS. NESTE SIDE

Hege Haukeland Liadal fikk utbetalt 3111 kroner for reise til Odda, mens hun la ut Facebook-bilde fra terrassen hjemme i Haugesund.

FORTS. FRA FORRIGE SIDE

kende består av refusjonkrav for diett- og kjøregodtgjørelse. Det er i liten grad dokumentasjon i form av kvitteringer.

Liadal forklarer delvis Aftenpostens funn med at planlagte reiser har blitt avlyst, men at hun da likevel har levert detaljerte reiseregninger fordi planene lå i kalenderen. I andre tilfeller forklarer hun at har levert regninger på feil datoer eller gir uttrykk for at hun ikke vært kjent med regelverket.

Etter at Aftenposten ba om innsyn i Liadals reisevirksomhet, har hun varslet Stortingets administrasjon om at hun vil tilbakebetale penger. Stortingets administrasjon opplyser at omfanget av dette ikke er kartlagt, og at de har «en løpende dialog» med Liadal.

Var på hytta, krevde tusenvis

Også i mai i 2018 oppgir Liadal å ha hatt møter i Odda og Tyssedal. Ifølge denne reiseregningen dro hun hjemmefra klokken 7 på morgenen den 11. mai, og kom hjem klokken 13 dagen etter. Formålet var «næringsmøter».

For turen krever hun 3368 kroner i diett og kjøregodtgjørelse fra skattebetalerne.

Men på Facebook skriver hun at hun starter 12. mai på familiens hytte i Nedstrand i Rogaland, som ligger over to timers kjøring fra Odda.

«Frokost for små og store», skriver hun klokken 09.30, og legger ut et bilde av et magnoliatre som blomster i hagen. Senere samme dag legger hun ut et bilde av familien på tur til Himakånå, et fjellutspring i nærheten av hytta.

Aftenposten har bedt Liadal forklare dette. Hun svarer: «Diett for dag 2 skal trekkes».

- Hvorfor skrev du regning for en overnattingstur når det ser ut til at du var på hytta på morgenen?

- Jeg har ført «privat overnatting» fordi jeg overnattet på min mors hytte og har ikke vært oppmerksom på at det medførte automatisk natt tillegg. Har bedt om at dette justeres, svarer hun.

Liadal priserer at «det står i beskjedfeltet i flere av reiseregningene at det skal sjekkes ut om det er lagt riktig diett».

Senere den sommeren - den 4. juli - la Liadal ut et bilde fra en Joker-butikk ved familiehytta på Nedstrand, der den lokale Amcar-klubben hadde bilparade i anledning USAs nasjonaldag. Samme dato legger hun også ut bilde av at hun lager middag utenfor hytta.

Men Liadal var egentlig i Oslo fra 3. til 6. juli, skal vi tro reiseregningen for kost- og kjøregodtgjørelse på 3714 kroner.

«Ut fra det vi har funnet ut ser det ut som dette er en reise som teknisk er lagt inn på «ledig dato» når det ved etterregistrering av reiser har vært utfordring med å legge inn på riktig dato av tekniske hensyn», skriver Liadal i en e-post.

Legger inn i reiseregningsapp

Liadal skriver i en kommentar til Aftenposten at hun har vært mye på reise både i inn- og utland. Da Aftenposten skrev om tre av Liadals reiseregninger i mars, forklaarte hun sin fremgangsmåte slik:

- Jeg har stort sett brukt søndagskveldene til å planlegge og legge inn reiser i reiseregningssappen, og korrigerer for endringer etter hvert. Men det krever at man må følge ekstra godt med, og det er mitt ansvar å endre regningene hvis jeg oppdager feil, sa hun, og presiserte at hun ikke sender inn reiseregningene før reisen er gjennomført.

«Kreftforeningen inviterte i dag rogalandspolitikere til frokostmøte for å snakke om hvordan vi skal klare å behandle flere kreft-

syke i fremtiden», sier NRK Rogaland-reporteren til følge av TV-bilder av stortingspolitikere i morgentimene 23. august 2017 i Stavanger.

Kreftforeningen og Arbeiderpartiet bekrefter at Liadal var planlagt som gjest på møtet, som fant sted fra klokken 8 til 10.

Klokken 09.53, på den andre siden av Boknafjorden, legger Hege Haukeland Liadal ut et bilde fra Smedasundet i Hauge-sund, der hun poserer sammen med en Ap-kollega i anledning Den norske filmfestivalen.

Men i en reiseregning oppgir Liadal at hun har tilbrakt dette døgnet i Stavanger for å delta på nettopp Kreftforeningens møte. For dette har hun krevd refundert 2174 kroner i kjøregodtgjørelse, fergeutlegg og diett. Ingen kvitteringer er levert.

Liadal bekrefter at hun aldri var på denne reisen, og at hun leverte reiseregning «basert på kalender».

«Ifi valgkampplanene skulle jeg til Stavanger med Kreftforeningen, men dette ble omberammet. Øystein Hansen tok over oppdraget mandag morgen, mens jeg hadde oppdrag på Høgskolen Vestlandet, debatt filmfestivalen og besøk i Tysvær på disse dager», skriver hun.

Krevde 3167 for reise som ikke fant sted

Noe lignende skjedde lørdag 5. mai 2018, da folk i hele Norge mobiliserte for å rydde søppel fra strandlinjene. I en reiseregning har Liadal oppgitt at hun var i sving som folkevalgt i Ryfylke i Rogaland.

Fra lørdag klokken 9 til søndag klokken 21 kjørte hun rundt 330 kilometer i Rogaland, blant annet til Suldal, der hun oppgir å ha vært med på strandrydding og vært på befaring i lakseelver. Hun oppgir også å ha tatt fergen frem og tilbake mellom Lauvvik og Oanes.

Hun skriver i reiseregningen at hun overnatter «privat», noe som gjør at hun kan kreve natt tillegg på 430 kroner. Hun får totalt utbetalt 3167 kroner i diett, kjøregodtgjørelse, bompenger og ferge. Det blir ikke levert noen kvitteringer.

Bilder på Instagram viser imidlertid at Liadal er på fjelltur i hjembyen Haugesund og på familiehytta i Nedstrand disse dagene.

Liadal innrømmer at denne reisen aldri ble gjennomført.

Tur «i kalender» ble ikke gjennomført

24. og 25. januar 2018 opplyser Liadal at hun har vært på fabrikkbesøk i Sauda og besøkt Folkets Hus. For dette har hun krevd refundert 2308 kroner i kost- og kjøregodtgjørelse.

Kommunikasjonsdirektør Bernt Jarle Dolmen i Eramet i Sauda, som driver smelteverket som lokalt bare omtales som «fabrikken», forteller at han ikke har funnet noe som tyder på at de har hatt besøk på anlegget i Sauda fra Stortinget de nevnte datoer. «Det er en liten mulighet for at det likevel kan ha funnet sted et besøk som jeg ikke har vært en del av.»

Liadal innrømmer at heller ikke denne reisen er gjennomført. Hun forklarer dette med sykdom i familien. Likevel leverte hun reiseregning, fordi turen «var i kalender».

Tre Oslo-turer da Liadal dro på ferie

Tre ganger i fjor sommer har Liadal fått dekket reiser fra Haugesund til Oslo og tilbake igjen der store deler av perioden hjemmefra i virkeligheten har vært utenlandsferier med hennes familiemedlemmer.

Torsdag 21. til søndag 24. juni oppgir Liadal å ha hatt «medievakt» for Arbeiderpartiet, og krevde 4226 kroner i refusjon for kjøregodtgjørelse fra Haugesund til Oslo og diett på 88 kroner pr. døgn.

Fredag og lørdag legger imidlertid Liadal ut bilder på sosiale medier som viser at

Ifølge denne reiseregningen fra mai i fjor oppgir Hege Haukeland Liadal å ha hatt møter i Odda og Tyssedal. Men i sosiale medier skriver hun at hun er på familiens hytte i Nedstrand i Rogaland.

Reiseregning

Generelle data

Stat:	11. mai 2018	Kl. 07:00
Stat:	12. mai 2018	Kl. 13:00
Reiserute (i reguler):	Tyssedal/Odda	
Arak:	H Tjensås hytterpris (inkl.) Næringsmøter Odda og Tyssedal	

Reiserute

Dato	Kl.	Reiserute	Land	Stat	Arak	Pris
11.05.18	07:00	Reiserute	NO			
11.05.18	07:00	Reiserute	NO	Tyssedal/Odda	Næringsmøter Odda og Tyssedal	
12.05.18	13:00	Reiserute	NO			

Reiseregningens resultater og kostnadsfordeling

Type beløp	Beløp (NOK)
Beløp for kjøregodtgjørelse	1466,00
Beløp for natt tillegg	430,00
Beløp for kjøregodtgjørelse	1312,00
Sum av beløp som skal refunderes	3368,00
Skattebetalt	180,00
Utenfor skattebeløp	3188,00
Andel skattepliktig beløp	3188,00
Skattebeløp	548,00
3368,00 NOK av 3368,00 NOK fordeler seg på:	
Fremkoste	340
Kostnadsbeløp	548
K-stemmer 5:	400
K-stemmer 4:	001101

Stillingstittel: Stortinget Representanter

Stillingstittel: Kar. Jørgen Jenssen

Side: 1 / 3

Reiser: 0018024241

Stillingstittel: Stortinget Representanter

Stillingstittel: Kar. Jørgen Jenssen

Side: 1 / 3

Reiser: 0018024241

Stillingstittel: Stortinget Representanter

Stillingstittel: Kar. Jørgen Jenssen

Side: 1 / 3

Reiser: 0018024241

Jeg har oppdaget feil, og det beklager jeg

”

Hege Haukeland Liadal (Ap)

hun kjører over Øresundbroen, er i København sammen med hennes mann, og fra konsert med popartistene Beyoncé og Jay-Z sto i Parken i den danske hovedstaden.

Liadal innrømmer i ettertid at hun ikke skulle hatt diett for lørdag 23. juni.

12. til 13. juli pendlet Liadal til Oslo for 3538 kroner. På Facebook har Liadal lagt ut bilder som viser at hun er i Haugesund og Tysvær i Rogaland på formiddagen 13. juli.

Liadal forklarer at hun har ført feil dato i regningen, og at hun kjørte fra Haugesund til Oslo 13. juli og dro videre på en to ukers ferie dagen etterpå.

Hun var tilbake i Oslo fra ferie 28. juli, og kjørte hjem til Haugesund den 29. juli. «Skrev kun en dag da det skulle bli korrekt antall dager,» opplyser Liadal.

Aftenposten har spurt om Stortinget dermed betalte deler av Liadals private

Liadal Hege Haukeland
Stortinget
Stortinget
Karl Johans gate 22
0026 Oslo
Side: 1 / 2
Reisernr: 0018025758

Bankkonto: [REDACTED]

Reiseregning

Generelle data

Start:	21. juni 2018	Kl. 11.00
Slutt:	24. juni 2018	Kl. 23.00
Sted:	Oslo	
Reisetypen iht. regulativ:	J Trekkfri Hybelpriv. m/kok	
Årsak:	Pendlereise	

Reiserute

Dato	Kl.	Hendelse	Land	Sted	Årsak	Reg
21.06.18	11:00	Reisestart	NO			J
21.06.18	11:00	Reisemål	NO	Oslo	Pendlereise	J
24.06.18	23:00	Reiseslutt	NO			J

Avregningsresultater og kostnadsfordeling

Type beløp	Beløp (NOK)
Satser for kostgodtgjørelse	352,00
Satser for skyssgodtgjørelse	3 657,95
Sum av bilag som skal refunderes	216,00
Refusjonsbeløp	4 225,95
Differanse til siste refusjon	-850,40
Skattetrekk	-174,00
Utbetalingsbeløp	4 051,55
Andel skattepliktig beløp	472,20
Skattetrekk	-174,00

4 225,95 NOK av 4 225,95 NOK fordeler seg på:

Firmakode:	3440	Stortinget
Kostnadssted:	5499	Representanter
K-element 5:	300	Pendlereiser
K-element 4:	004101	Driftsutgifter

Tilleggsinformasjon reisen
Medievakt Oslo for AP
Korrigerings av km og bomp. iht. bekrefteelse i vedlegg.
11.12.18, [REDACTED]

Torsdag 21. til søndag 24. juni i fjor oppgir Hege Haukeland Liadal å ha hatt «medievakt» for Arbeiderpartiet og krevd 4226 kroner i refusjon for en pendlerreise fra Haugesund til Oslo. Lørdag klokken 20.01 poster Liadal et bilde på Facebook som viser tusenvis av publikummere i Parken i København, og scenen viser logoen til popartistene Beyonce og Jay-Zs «On the run»-turné.

ferie, ettersom hun fikk kjøregodtgjørelse fra Haugesund til Oslo og tilbake igjen på dagene før og etter ferieturen.

«Har vært på jobb da jeg var i Oslo. Stortinget har kun dekket reise mellom Haugesund og Oslo og ingenting av min ferie», svarer Liadal.

25. til 28. august fikk hun dekket 4356,20 kroner for drosje, fly tur-retur Haugesund-Oslo, flytog og 88 kroner pr. døgn i diett for å være i stortingsleiligheten.

Bilder fra denne helgen på hennes Facebook-vegg viser imidlertid på at hun reiste til Bad Gastein i Østerrike på ferie. Bildene viser blant annet Liadal og et familiemedlem på toppetur på Stubnerkogel.

«Dro videre på ferie 25.8, tilbake i Oslo 1.9 og dro rett på jobb på ettermiddag/kveld før jeg kjørte hjem til Haugesund. Justeres for riktig pendlerdiett.»

- **Hvorfor har Stortinget betalt deler**

av din private ferie til Østerrike (flybilletter mellom Haugesund og Oslo)?

«Har vært innom jobb ifm. at jeg var i Oslo. Stortinget har kun dekket reise mellom Haugesund og Oslo på vanlig måte og ingenting av min ferie», svarer Liadal i to e-poster til Aftenposten.

Ekstra hotellnatt i New York

På morgenen 13. februar 2017 legger Liadal ut et bilde fra FNs kontorer i New York, hvor «det blå matfatet er tema på 2 dagers høring» i Den interparlamentariske union, ifølge teksten på bildet.

Da møtet startet, hadde hun allerede vært i New York i tre netter på fellesskapets regning. Bilder på Facebook viser Liadal og hennes mann i Williamsburg i Brooklyn, med teksten «timevis gatelangs» og på besøk i FN-bygningen.

Stortinget har betalt 45.114 kroner for

taxi, flytog, flybilletter, fem netter på hotell og seks døgn med diett, viser regningen.

Liadal har ikke belastet Stortinget for mannens frokost på hotellet.

Aftenposten har heller ingen grunn til å tro at hans reise har påført andre merkostnader for Stortinget.

Aftenposten har spurt Liadal hvilke møter hun deltok på og hvilke dager det var møter. Hun svarer:

«Ved reiser til andre tidssoner kan vi reise tidlig. For meg var det mer praktisk å reise rett til NY etter endt arbeidsuke 10.2 enn reise hjem til Haugesund før NY. Vi hadde møter fra morgen 13.-15.2 med tidlig start 13.2. Program hos den norske delegasjon i NY 15.2. En diett og en natt trekkes fordi det hadde vært mulig å reise lørdag.»

FAKTA

Dette får representantene dekket

Storingsrepresentantene får årlig 956.000 kroner i lønn og får dekket alle tjenestereiser og ukentlig pendling til og fra Stortinget.

De som har barn i alderen 0 til 19 år som bor på hjemstedet, som er tilfellet med Liadal, får dekket utgifter til inntil én ekstra hjemreise pr. uke.

Representanter som bor mer enn 40 kilometer fra Oslo får i tillegg bo gratis i leiligheter i hovedstaden.

FAKTA

Slik har vi jobbet

Siden september 2018 har Aftenposten jobbet med å sammenstille og undersøke informasjon om stortingsrepresentantenes reisevirksomhet fra årsskiftet 2016/2017 til høsten 2018.

Totalt har vi bygget opp et datasett med 800.000 celler med detaljert informasjon, basert på materiale vi har fått innsyn i fra Stortingets administrasjon.

Ved å se etter mønstre og avvik, har Aftenposten identifisert en rekke reiser fra Liadal som skiller seg ut.

Vi har da bedt om innsyn i disse reiseregningene og sammenlignet informasjonen her med data fra andre kilder, som avisarkiver og personer knyttet til virksomheter det er oppgitt møter med. Vi har også kartlagt bilder i sosiale medier og brukt ulike teknikker for å verifisere tidspunktene disse er tatt. I noen tilfeller dreier dette seg om å kartlegge andre bilder tatt samme sted andre i samme tidsrom, eller analyser av skygger/solens plassering.

Tidligere har vi også avdekket hvordan Frps stortingsrepresentant Mazyar Keshvari leverte fiktive reiseregninger til Stortinget. Keshvari er nå sikket for grovt bedrageri og etterforskes av Oslo politidistrikt.

Stortinget oppdaget kilometerfeil, men undersøkte ikke saken grundigere

Henning Carr Ekroll
Carl Alfred Dahl

Stortinget fant i desember ut at Ap-politiker Hege Haukeland Liadal hadde krevd penger for 3806 kilometer hun ikke har kjørt. Likevel ble ikke reiseregningene undersøkt videre.

Det viser korrespondanse mellom Stortingets administrasjon og Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal.

Aftenposten avslørte tirsdag ettermiddag at Liadal har fått tusenvis av kroner i reiserefusjon mens hun har vært hjemme, på hytta eller på ferie. I går trakk stortingsrepresentanten seg midlertidig fra flere verv (les mer på side 8).

Stortingets administrasjon oppdaget i desember 2018 en rekke feil ved kjøregodtgjørelse Liadal hadde krevd refundert. Dette skjedde to måneder etter at Aftenposten hadde avslørt Frp-profilen Mazyar Keshvaris juks med reiseregninger.

Funnene knyttet til Liadals kjøregodtgjørelse ble gjort som følge av en sjekk utført av Riksrevisjonen, viser dokumenter Aftenposten har fått innsyn i.

Trodde veien hjem var lenger

Funnene viste at Liadal systematisk hadde ført for mange kilometer på en rekke kjøreturer mellom Haugesund og Oslo. Det var også levert feil bompengerekv.

Totalt hadde Liadal krevd utbetalt 13.950 kroner for mye. Det tilsvarer 3806 kjørte kilometer.

Disse feilkravene kommer i tillegg til de fiktive reisene Aftenposten omtalte tirsdag. Også her er det oppført at det er kjørt lange avstander med privatbil.

Liadal har forklart at hun alltid hadde «vært i den tro at det var 60 mil mellom Haugesund og Oslo». Den faktiske avstanden er 456 kilometer, ifølge Stortingets administrasjon.

«Har hatt vondt i magen av dette»

I svaret til Stortingets reisekontor bekrefter Liadal at hun har levert krav for kjøregodtgjørelse med feil:

«Jeg bekrefter herved. Jeg har hatt vondt i magen av dette - jeg må bare konstatere at fra nå av skal jeg lese av km helt nøyaktig. Det verste er at jeg har trodd at jeg har rundet av nedover», skriver Ap-politikeren.

I et skriftlig svar til Aftenposten omtaler Liadal dette som «en inkurie» som er rettet opp i.

Tirsdag ettermiddag la Ap-politikeren til at hun beklager det hun har gjort.

FAKTA

Dette er saken

Arbeiderpartiets Hege Haukeland Liadal har levert reiseregninger for over 60.000 kroner hvor Aftenposten har funnet at Liadal har vært et annet sted enn det hun har oppgitt, eller at hun har fått penger for å ha vært hjemme, på hytta eller på private reiser.

Liadal erkjenner at hun har levert reiseregninger for reiser hun aldri har vært på. Hun forklarer delvis Aftenpostens funn med at planlagte reiser er blitt avlyst, men at hun da likevel har levert detaljerte reiseregninger fordi planene lå i kalenderen. I andre tilfeller forklarer hun at hun har levert regninger på feil datoer.

Hun legger til at det kan være vanskelig å forstå reiseregningssystemet, og at «det er ikke alt som er like åpenbart alltid».

I går trakk Liadal seg midlertidig fra flere verv.

- Dette er jeg lei meg for, og i tråd med at jeg har tatt kontakt med reisekontoret og oppklart der det har oppstått feil, betaler jeg det tilbake, sier Liadal.

- Jeg skal være nøye fremover og legger meg helt flat, sier hun.

Gjorde ikke nærmere undersøkelser

Reiseregningene ble ikke undersøkt grundigere utover kontroll av antall kjørte kilometer, til tross for at funnene avdekket systematisk feilføring av kilometergodtgjørelse.

Få uker før hadde Stortingets president understreket overfor Aftenposten at reglene skulle skjerpes inn - og at reiseregningene ble nøye kontrollert.

Liadals kilometerfeil førte ikke til at Stortinget sjekket om hun hadde levert regninger for fiktive reiser. Det bekrefter seksjonssleder Jorunn Nilsen i Stortingets administrasjon i en e-post til Aftenposten.

«Som nevnt i andre sammenhenger, så har stortingsrepresentanter i motsetning til ansatte i staten og andre steder, ikke en overordnet som kan godkjenne tjenestereiser. Det er representanten selv som ved sin underskrift på reiseregningen bekrefter at det er snakk om en reise som Stortinget skal dekke og at reisen faktisk er gjennomført», heter det videre.

Ytterligere kontroll ville avdekket at Liadal hadde levert regninger for reiser hun aldri hadde vært på, slik Aftenposten altså har avslørt.

Aftenposten har bedt Stortingets administrasjon om et intervju for at de skal kunne forklare hvorfor de ikke undersøkte regningene nærmere, men denne forespørselen ble ikke besvart i går.

Totalt har Liadal fått utbetalt 123.000 kroner i kjøregodtgjørelse for å ha kjørt 35.392 kilometer i løpet av perioden fra januar 2017 til oktober 2018.

En rekke av disse turene skal ha gått mellom Oslo og Haugesund, en kjøretur som tar rundt syv timer.

- Vitner om dårlig styring og internkontroll

- Dette vitner om dårlig styring og internkontroll. Når slike ting blir avdekket, vil det være naturlig å følge opp og ettergå, sier professor Flemming Ruud ved Institutt for regnskap, revisjon og foretaksøkonomi på Handelshøyskolen BI.

Han stiller seg undrende til at Stortinget ikke har bedre orden på dette.

Ruud, som også er statsautorisert revisor, forteller at internkontrollens funksjon blant annet er å håndtere risikoen for at det kan oppstå feil.

- At Stortinget ikke etterlever noe sånt, viser at de kanskje ikke har tatt det alvorlig nok, sier Ruud.

Tina Søreide er professor ved NHH og forsker blant annet på korrupsjon og styresett. Hun reagerer også på at Stortinget ikke gjorde mer for å undersøke Liadals reisevirksomhet.

- Det er naturlig å undersøke grundigere når man gjør slike funn. Dette kan tyde på at internkontrollen på Stortinget er for svak.

Skjerper reglene

Hun påpeker at manglende kontrollrutiner i seg selv kan øke risikoen for at folk forsøker å jukse.

- Hvis det er en gjengs oppfatning om at det ikke er noe særlig kontroll, så er selvsagt den oppfattede risikoen for å bli

Da Riksrevisjonen gjorde stikkprøver i stortingsrepresentantenes kjøregodtgjørelse, ble det klart at Aps Hege Haukeland Liadal hadde krevd langt mer penger enn det hun hadde rett på.
Arkivfoto: Geir Søndeland, Stavanger Aftenblad

avslørt mindre, sier Tina Søreide ved NHH.

I kjølvannet av flere saker om misbruk av Stortingets regler for reiseregninger har presidentskapet besluttet å skjerpe reglene for reiseregninger og diett ytterligere.

En av de nye reglene er at det skal være større offentlighet rundt delegasjons- og komitéreiser Stortinget foretar. Kostnader, reisemål, dato og tid, rammer og formål med reisen vil bli offentliggjort.

I tillegg har vi blant annet besluttet at en reise som skal dekkes av Stortinget, i hovedsak skal være tjenesterelatert, og at dersom en reise kombineres med private forhold, skal dette redegjøres tydelig for i kommentarfeltet, sier stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen (H) til NTB.

Beslutningen kommer dagen etter at Aftenposten avslørte Hege Haukeland Liadals reiseregninger. Tidligere har Aftenposten avslørt at Frps stortingsrepresentant Mazyar Keshvari har gjort det samme.

I tillegg har NRK avdekket at Frps stort-

Aftenpostens førsteside i går.

ingsrepresentant Helge André Njåstad har fått Stortinget til å betale for reiser der familien har vært med.

Regelverket ble senest innskjerpet ved årsskiftet. Da skjedde det som en direkte følge av Keshvaris juks.

Legger inn en rubrikk

De nye reglene er i tråd med det administrerende direktør Per Hanstad i Revisorforeningen har tatt til orde for.

For det første bør det legges inn en rubrikk i systemet der representantene må svare ja eller nei på hvorvidt reisen også har hatt noen form for privat karakter. Hvis ja, må man da begrunne videre hvorfor disse kostnadene anses som stortingsrelevant, sa Hanstad til Aftenposten i går.

SE OGSÅ NESTE SIDE

PROFIL

Hege Haukeland Liadal (46)

Hun har vært innvalgt på Stortinget siden 2013, og satt i familie- og kulturkomiteen frem til 2017.

Etter dette har hun vært en del av energi- og miljøkomiteen og fungert som Arbeiderpartiets energipolitiske talsperson.

Nestleder i Rogaland Ap og sitter i partiets landsstyre.

Gift, tre barn.

– Dette er en alvorlig sak. Da er det riktig å trekke seg midlertidig til saken er ryddet opp i, sier Ap-leder Jonas Gahr Støre.
Foto: Terje Pedersen, NTB scanpix

– Klokt at hun trekker seg

Nina Selbo Torset og Per Annar Holm

Hege Haukeland Liadal trekker seg midlertidig fra landsstyret i Arbeiderpartiet og fra sine verv i Rogaland Ap.

Det skrev hun på sin egen Facebook-profil i går morges.

I tillegg til å trekke seg midlertidig fra sine verv, har hun orientert partiledelsen om at hun som del av dette også midlertidig frasier seg saksansvaret for petroleumspolitikken i Arbeiderpartiets energi- og miljøfraksjon på Stortinget.

Liadal vil også melde forfall til alle møter i Den interparlamentariske union (IPU) mens saken pågår.

Runar Sjøstad har sagt ja til å overta saksansvaret for petroleumspolitikken i Arbeiderpartiets energi- og miljøfraksjon inntil videre, opplyser pressekontakt Anne Odden.

Støre: – En klok avgjørelse

Partileder Jonas Gahr Støre mener Liadal gjør klokt i å trekke seg fra sine verv inntil saken er oppklart. Partiledelsen har vært i kontakt med Liadal om saken.

– Dette er en alvorlig sak, og det er reist spørsmål ved om det er skjedd brudd på både tillit og regelverk. Da er det riktig å trekke seg midlertidig til saken er ryddet opp i, sier Støre til Aftenposten.

På spørsmål om hva Arbeiderpartiet og Støre personlig foretar seg i saken fremover, svarer partilederen at saken først og fremst er et forhold mellom stortingsrepresentanten og Stortingets administrasjon.

Jeg tror det er ganske åpenbart for alle at man fører reiseregninger for reiser som er gjennomført

”

Jonas Gahr Støre (Ap)

– Jeg har forsikret meg om at administrasjonen og presidentskapet vurderer denne saken grundig og tar den på alvor. Jeg har gitt beskjed om at vi også gjør det.

Støre sier partiet legger til grunn at representantene følger rutiner og regelverk for reiseregninger.

– Det har jeg også grunn til å tro at de gjør. Men det er verdt å minne om regelverket jevnlig og tilby råd og veiledning om det er noen utfordringer med systemet. Samtidig er dette et system som bør være håndterlig for alle på Stortinget, slik det er for arbeidstagere ellers i staten som leverer reiseregninger over nettet.

Mener systemet er håndterlig

Liadal har uttalt til Aftenposten at det kan være vanskelig å forstå reiseregningssystemet, og at «det er ikke alt som er like åpenbart alltid».

– Du er altså ikke enig i det, Støre?

– Dette er et system som er håndterlig, svarer han.

– Du leverer selv reiseregninger. Er det vanlig å levere basert på det som står i kalenderen uten å kontrollere om reisen faktisk har inntruffet, slik Liadal forklarer?

– Jeg ønsker ikke å kommentere denne saken. Jeg kjenner den bare gjennom Aftenposten.

– Men synes du forklaringen hun gir til Aftenposten er troverdig?

– Jeg tror det er ganske åpenbart for alle at man fører reiseregninger for reiser som er gjennomført.

Støre vil ikke kommentere om Liadal kan komme tilbake til sine verv i landsstyret og Rogaland Ap når saken er avgjort. Hun skal fremdeles møte i Stortinget.

– Hun er valgt for perioden, og det ligger fast. Så har hun trukket seg fra sine øvrige verv, og det var klokt.

Mener Liadal må politianmeldes

Henning Carr Ekroll
Carl Alfred Dahl
Nina Selbo Torset

– Det kan ikke være særregler for stortingsrepresentanter, sier jusprofessor Hans Fredrik Marthinussen ved Universitetet i Bergen.

Det er ikke første gang en stortingsrepresentant har levert fiktive reiseregninger. I fjor høst avslørte Aftenposten at Frps stortingsrepresentant Mazyar Keshvari hadde gjort det samme. Han ble da politianmeldt av Stortinget og er nå under politietterforskning og siktet for grovt bedrageri.

– Skal ikke være forskjell på folk

Hege Haukeland Liadal har lagt seg flat og lover at hun skal tilbakebetale pengene hun urettmessig har fått ubetalt, men flere tar nå til orde for at også Arbeiderpartiets stortingsrepresentant må politianmeldes.

– Selv om det er nyanser her, så kan jeg ikke se at dette skiller seg fra saken med Keshvari. Sânt bør anmeldes, sier jusprofessor Hans F. Marthinussen ved Universitetet i Bergen.

– Hvorfor er det viktig?

– Det skal ikke være forskjell på folk. Staten anmelder bedrageri i Nav og andre tillitsbaserte systemer. Da kan det ikke være særregler for stortingsrepresentanter. Allmennheten vil reagere sterkt dersom dette ikke blir anmeldt, sier Marthinussen.

Marthinussen får støtte av jusprofessor Olav Torvund ved Universitetet i Oslo.

«Selvfølgelig skal dette politianmeldes», skriver han på Twitter.

Liadal er på reise og var ikke tilgjengelig for kommentar, men har fått oversendt uttalelsene fra Marthinussen og Torvund.

Stortinget i gang med en prosess

Stortingspresident Tone W. Trøen (H) sier at det fremdeles er for tidlig å svare på om om Liadal vil bli politianmeldt av Stortinget.

«Stortingets administrasjon er nå i gang med en prosess for å vurdere en reaksjon. Denne prosessen vil foregå i dialog med Liadal, og det er for tidlig å svare på om hun skal anmeldes», skriver Trøen.

Aftenposten har funnet reiseregninger for over 60.000 der Liadal har vært et annet sted enn det hun har oppgitt eller fått penger for å ha vært hjemme, på hytta eller på private reiser.

Dersom saken skulle bli politianmeldt og ende med domfellelse, vil den med dette omfanget trolig føre til betinget straff.

Hege Haukeland Liadal landet i går morges på Oslo Lufthavn etter å ha vært på delegasjonsreise i Qatar. Der tok hun første mulige utgang mot en ventende bil.
Foto: Olav Olsen

Ap-politiker politianmeldt av Stortinget

Nina Selbo Torset
Carl Alfred Dahl

Hege Haukeland Liadal (Ap) er tilbake i Norge etter delegasjonsreise i Midtøsten. I går valgte Stortingets administrasjon å politianmelde henne.

Stortingets administrasjon politianmelder Hege Haukeland Liadal etter at hun har levert feilaktige reiseregninger, meldte NRK i går kveld. Ap-politikeren skal ha levert en skriftlig redegjørelse til Stortinget i løpet av gårsdagen. Liadal er orientert om anmeldelsen.

- Vi har gått igjennom denne alvorlige saken. Vi ber nå politiet sette i gang etterforskning for å få klarlagt hva som har skjedd. Vi vil da også få vite om det er grunnlag for straffeforfølgelse, sier direktør Marianne Andreassen ved Stortinget.

- Vi er avhengige av tilliten fra våre velgere, og den må hver enkelt stortingsrepresentant gjøre seg fortjent til. Det er viktig at vi reagerer når det ser ut til at noen

kan ha misbrukt ordningene, sier Andreassen.

Samtidig som Aftenposten denne uken har publisert flere avsløringer om Hege Haukeland Liadals reiseregninger for reiser hun aldri har vært på, har den 46 år gamle stortingsrepresentanten vært på delegasjonsreise i Qatar.

Hun har ikke latt seg intervjuet og har stort sett bare gitt skriftlige uttalelser til pressen. I går morges landet hun på Oslo Lufthavn.

Er i dialog

På vei ut av flyplassen i går ønsket ikke Liadal å kommentere den kommende prosessen.

- Jeg har ingen ytterligere kommentarer

FAKTA

Dette er saken

Aftenposten avslørte tirsdag at Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal har levert en rekke fiktive reiseregninger.

Liadal har lagt seg flat og lover at hun skal tilbakebetale pengene hun urettmessig har fått ubetalt.

Som følge av avsløringen har politikeren trukket seg midlertidig fra sine verv i landsstyret og Rogaland Ap. Hun har også sagt fra seg saksansvaret for petroleumpolitikk og meldt forfall til kommende møter i Den interparlamentariske union (IPU).

I går ble Liadal politianmeldt av Stortingets administrasjon.

enn det jeg har gitt tidligere. Også får jeg komme tilbake etter det, sa stortingsrepresentanten.

- Hva kommer du til å legge vekt på i din forklaring til administrasjonen?

- Jeg har ingen ytterligere kommentarer. Kommer tilbake.

- Du er stortingsrepresentant, Liadal, har du ingenting å si til velgerne dine?

- Nå skal jeg i dialog med Stortinget, så kommer jeg tilbake.

Krav om anmeldelse

I reiseregninger for over 60.000 kroner har Aftenposten funnet at Liadal har vært et annet sted enn det hun har oppgitt, eller at hun har fått penger for å ha vært hjemme, på hytta eller på private reiser.

Flere jusprofessorer har denne uken tatt til orde for at Stortinget på bakgrunn av dette bør politianmelde Liadal. Det samme mener Rødt-leder Bjørnar Moxnes. Liadal har så langt ikke kommentert dette.

- Denne saken har høy prioritet, men det er viktig at Liadal også blir hørt i denne saken. Jeg kan ikke gå inn i detalj nå. Stortingets administrasjon og presidentskap må ta den endelige vurderingen når alle fakta er på bordet, sa stortingspresident Tone W. Trøen (H) til Aftenposten onsdag kveld.

Liadal erkjenner at hun har levert reiseregninger for reiser hun aldri har vært på. Hun forklarer Aftenpostens funn delvis med at planlagte reiser er blitt avlyst, men at hun da likevel har levert detaljerte reiseregninger fordi planene lå i kalenderen. I andre tilfeller forklarer hun at hun har levert regninger på feil datoer.

- Jeg har oppdaget feil, og det beklager jeg. Det er jeg lei meg for, og i tråd med at jeg har tatt kontakt med reisekontoret og oppklart der det har oppstått feil, betaler jeg det tilbake, sa Liadal tirsdag ettermiddag.

Dette skiltet står langs E134 når man kjører ut fra Haugesund. Et par kilometer senere står nok et skilt. Foto: Jan Kåre Næss

Trodde det var 600 km til Oslo

Henning Carr Ekroll
Carl Alfred Dahl

På vei ut fra Haugesund er det en rekke skilt som viser avstanden til Oslo. Hege Haukeland Liadal kjørte strekningen ofte, men krevde likevel feil kjøregodtgjørelse.

Aftenposten avslørte i forrige uke at Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal har levert flere fiktive reiseregninger, noe som har ført til at hun nå er politianmeldt av Stortinget.

I tillegg har hun ved en rekke anledninger krevd for mye kilometergodtgjørelse for kjøreturer mellom hjembyen Haugesund og Oslo.

Totalt har Stortinget funnet ut at hun har krevd penger for 3806 kilometer for mye, noe som utgjør i underkant av 14.000 kroner. Dette kommer i tillegg til kjøre-

godtgjørelsen hun har krevd for de fiktive reisene Aftenposten har omtalt.

600 kilometer for 50 år siden

Hun forklarer de oppblåste kjøregodtgjørelseskravene med at «hun alltid har vært i den tro» at det var 600 kilometer mellom de to byene.

Overfor Aftenposten har hun svart at saken er «en inkurie» som nå er rettet opp.

Den raskeste veien mellom Oslo og Haugesund går over Haukelifjell. Stortinget har beregnet at det er 456 kilometer fra Liadals bolig i Haugesund til Oslo.

Statens vegvesens pressevakt opplyser

FAKTA

Dette er saken

Aftenposten avslørte for en uke siden at Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal har levert en rekke fiktive reiseregninger.

Liadal har lagt seg flat og lover at hun skal tilbakebetale pengene hun urettmessig har fått ubetalt.

Som følge av avsløringen har politikerer trukket seg midlertidig fra sine verv i landsstyret og Rogaland Ap. Hun har også sagt fra seg saksansvaret for petroleumpolitikk og meldt forfall til kommende møter i Den interparlamentariske union (IPU).

Torsdag ble Liadal politianmeldt av Stortingets administrasjon.

at denne strekningen ikke har vært 600 kilometer siden helårsveien ble åpnet i 1967/1968.

Det er 45 mil til Oslo

Stortingets gjennomgang viser at Liadal har kjørt til Oslo minst 16 ganger uten å bli oppmerksom på den faktiske avstanden mellom de to byene. Dette til tross for at det på utfartsveien fra Haugesund mot Oslo er flere skilt som tydelig viser hvor langt det er til hovedstaden.

- Det står skilt hele veien fra Haugesund som teller ned hvor mange kilometer det er igjen til Oslo. Det burde ikke være ukjent at det er rundt 45 mil. Det er noe de fleste vet, spesielt de som kjører mye, sier Arnt Fredheim.

Han er trafikklærer ved Trygve Trafikkskole i Haugesund, og har mye erfaring fra veiene på Haugalandet.

Få svar fra Liadal og advokaten

Aftenposten har sendt Liadal spørsmål om hvorfor hun ikke har fått med seg avstanden til Oslo fra egen hjemby, når denne er tydelig oppgitt på flere skilt langs veien. Dette er ikke blitt besvart.

Liadals advokat, Erik Lea, er også ordknapp.

«Jeg har ikke tenkt å svare på spørsmål før jeg får se sakens dokumenter. De ber jeg om over påske», skriver han i en SMS.

Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal er politianmeldt av Stortinget etter at Aftenposten avslørte at hun har levert fiktive reiseregninger.

Bruk påsken til å se de beste TV-seriene fra hele verden!

Aftenpostens anmeldere anbefaler sterke, spennende og morsomme serier der det ikke snakkes norsk eller engelsk.

KULTUR • side 16-17

Prøvelsene står i kø

Tre store kamper på halvannen uke venter Solskjærs mannskap.

SPORT • side 18-19

Aftenposten

Grunnlagt 1860 av Christian Schibsted

Torsdag
18. april 2019

○○○

Uke 16 • Nr. 107
160. årgang
Løssalg kr. 49
Leverert hjem fra kr 16
Bestill på ap.no/abo

ap.no

Håndverkere kan bli erstattet av droner og roboter

Moderne teknologi, blant annet et populært dataspill, kan bli det som berger den 800 år gamle katedralen Notre-Dame.

NYHETER • SIDE 6-7

Ap-politiker som leverte fiktive reiseregninger til Stortinget, måtte slutte i lederjobb på grunn av økonomisk utroskap

Hege Haukeland Liadal

NYHETER • side 4-5

Putin kan selv avgjøre skjebnen til Frode Berg

NYHETER • side 10

I retten tre dager etter fregatthavari

Da skipssjef Christian Irgens opplevde fregatthavari i 1994 sto han kort tid etter i tingretten. Havari-kommisjonens fulle rapport om KNM Helge Ingstad vil ikke være ferdig før omtent ett år etter havariet.

NYHETER • side 8

Ring 3 kunne vært del av et levende bymiljø

KRONIKK • side 14-15

Tidligere arbeidsgiver avslørte misbruk av penger

Henning Carr Ekroll
Carl Alfred Dahl

I 2012 måtte Aps Hege Haukeland Liadal slutte i en lederjobb da det ble avdekket privat bruk av arbeidsgiverens midler, opplyser flere kilder. Samme år ble hun nominert til en sikker stortingsplass.

Aftenposten avslørte nylig at stortingspolitiker Hege Haukeland Liadal har levert fiktive reiseregninger til Stortinget og på den måten fått utbetalt tusenvis av kroner som hun ikke har krav på. Hun er nå politianmeldt av Stortinget og har trukket seg fra flere politiske verv.

Ifølge Liadals advokat sier Ap-politikeren at hun ikke har jukset med vilje.

Men Liadal er også tidligere blitt avslørt for tvilsom bruk av andres midler, får Aftenposten opplyst:

En rekke kilder med kunnskap om Liadals arbeidsforhold forteller at hun i 2012 måtte slutte i jobben som avdelingsleder for Adecco Haugesund på grunn av økonomisk utroskap. Aftenposten kjenner identiteten til alle kildene.

Hageutstyr og mat

Kildene forteller at Liadal over tid hadde blandet sammen firmaets økonomi med sin egen, og at hun lot Adecco betale for privat forbruk.

De gir sammenfallende, detaljerte eksempler og forteller at Liadal blant annet skal ha

- Kjøpt hageutstyr og fått levert mat hjem på bedriftens regning.
- Brukt bedriftens bil som familiens private bil.
- Forsynt seg av billetter til kino/kulturarangementer ment for ansatte og kunder.

- Hun brukte kort og godt firmaet som sin private lommebok, sier en kilde, som ikke ønsker å stå frem med navn.

Han reagerer på at Liadals advokat gir uttrykk for at hun ikke har levert fiktive reiseregninger med vilje, og mener histo-

rikken tilsier at dette er et mønster.

- Det er åpenbart for meg at hun har gjort dette med fullt overlegg, sier vedkommende.

- Jobbet for oss i 15 måneder

Forholdene ble oppdaget av Adecco, men ikke politianmeldt. I stedet ble det inngått en sluttavtale som førte til at Liadal måtte gå fra jobben med nærmest øyeblikkelig virkning, ifølge Aftenpostens kilder.

Dagens Adecco-ledelse ønsker ikke å kommentere detaljene rundt at arbeidsforholdet ble avsluttet. Konsernsjef Torben Sneve skriver følgende i en e-post:

«Jeg kan bekrefte at Hege Haukeland Liadal var avdelingsleder ved vårt kontor i Haugesund. Hun sluttet 31.05.2012. Hun jobbet totalt 15 måneder i Adecco. Hun sluttet etter eget ønske. Adecco Group har ingen ytterligere kommentarer i denne saken.»

Reagerer på anonym kilde

Aftenposten oversendte en oppsummering av informasjon og utspill fra kildene i denne saken i e-post og SMS til Liadal tirsdag formiddag. Hun skriver dette i en e-post i går:

«Den framstilling som dere blir presentert av anonym kilde er ikke riktig. Jeg reagerer på at anonym kilde kan framstille dette på en slik måte».

Stortingsrepresentanten utdyper ikke hvorvidt hun mener kildenes framstilling er feil, eller om hun reagerer på utspillet fra den ene kilden som mener at dette underbygger et mønster. Liadal har heller ikke besvart spørsmål om hva som skjedde da hun sluttet i Adecco.

I en Facebook-oppdatering 11. april, der Liadal beklager at hun har levert feilaktige

Det har jeg ingen kommentar til, jeg ønsker ikke å slå folk som ligger nede

Kjell Inge Bråtvei,
tidligere nestleder
i Ap i Haugesund

reiseregninger, skriver Ap-politikeren at hun ikke vil gi kommentarer eller intervjuer om saken fremover.

Også Arbeiderpartiet er blitt gjort kjent med innholdet i denne saken. Rådgiver Stig Ove Ølmheim i partiets stortingsgruppe viser videre til Liadals advokat, Eirik Lea.

Lea har ikke besvart Aftenpostens henvendelser.

Informasjon om uregelmessigheter

Høsten 2012, like etter at Liadal måtte slutte hos Adecco, foregikk en nominasjonsprosess der Rogaland Arbeiderparti skulle velge hvilke politikere de ønsket som sine fremste kandidater til stortingsverv i valget året etterpå.

I Rogaland deler Boknafjorden fylket i en nordlig og sørlig del. I sør er Stavanger den største byen, mens Haugesund er størst i nord. Det ble sett på som viktig for mange Ap-medlemmer i nordfylket å få inn en stortingskandidat fra sitt område.

Liadal var på dette tidspunktet medlem av Haugesund bystyre og satt i formannskapet.

Liadal ble innstilt på det som ble regnet som en sikker tredje plass, etter en betent nominasjonsprosess som blant annet før-

Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal fotografert på Oslo Lufthavn på vei hjem fra en tjenestereise for Stortinget 11. april.
Foto: Olav Olsen

FAKTA

Dette er saken

Aftenposten avslørte for en uke siden at Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal har levert en rekke fiktive reiseregninger.

Liadal har lagt seg flat og lover at hun skal tilbakebetale pengene hun urettmessig har fått ubetalt.

Som følge av avsløringen har politikerens trukket seg midlertidig fra sine verv i landsstyret og Rogaland Ap. Hun har også sagt fra seg saksansvaret for petroleumspolitikk og meldt forfall til kommende møter i Den interparlamentariske union (IPU).

Torsdag forrige uke ble Liadal politi anmeldt av Stortingets administrasjon.

Aftenposten og anonyme kilder

Aftenpostens hovedregel er at vi skal identifisere kilden til opplysninger som gjengis, og vi skal ha flere uavhengige kilder som grunnlag for alt journalistisk arbeid.

Det er likevel en viktig journalistisk arbeidsmetode å bruke kilder som av ulike årsaker ikke kan eller vil være åpne. Unntak fra hovedregelen pålegger oss et særlig stort ansvar. Vi må da sjekke følgende:

Kjenner vi kildens identitet?

Er anonymitet eneste mulige måte å få frem opplysningen på?

Er opplysningen av stor offentlig interesse?

Kan opplysningene etterprøves av en eller flere uavhengige kilder?

Vi må bestrebe oss på å gi informasjon om kildens plassering i et sakskompleks, uten å avsløre kilden. Aftenposten beskytter sine kilder.

Har du spørsmål om Aftenpostens bruk av anonyme kilder? Send spørsmål til nyhetsredaktør Tone Tveøy Strøm-Gundersen.

te til at lederen for Haugesund Ap trakk seg.

Terje Emil Johannessen er tidligere varaordfører i Haugesund og fulgte nominasjonsprosessen som Ap-medlem. Han sier at hendelsene i Adecco var kjent for flere på dette tidspunktet.

- Det forelå informasjon om uregelmessigheter opp mot hennes arbeidsgiver, hvor hun for øvrig fikk et kort ansettelsesforhold, sier Johannessen til Aftenposten.

Liadal har ikke svart på Aftenpostens spørsmål om hva nominasjonskomiteen fikk vite om det som skjedde i Adecco.

Vil ikke kommentere

Laila Thorsen var motkandidaten som tapte for Liadal og deretter trakk seg som leder for Haugesund Ap. Hun ønsker ikke å kommentere denne saken.

Kjell Inge Bråtveit var nestleder i Ap i Haugesund og satt i nominasjonskomiteen i Rogaland Arbeiderparti. Han vil ikke svare på om han var kjent med det som hadde skjedd med Liadals arbeidsforhold.

- Det har jeg ingen kommentar til, sier Bråtveit.

- **Hvorfor ikke?**

- Fordi jeg ikke ønsker å slå folk som ligger nede.

Hun brukte kort og godt firmaet som sin private lommebok

Anonym kilde

- Men er ikke dette informasjon som ville vært relevant i en situasjon hvor man skal ta stilling til hvorvidt hun er skikket til å inneha et slikt tillitsverv?

- Lederen av komiteen kan uttale seg om dette, sier han.

Stortinget: Opp til politiet

Nominasjonskomiteen ble ledet av Nina Galta fra Stavanger. Hun sier at hun ikke var kjent med at Liadal hadde vært nødt til å slutte i Adecco på grunn av økonomisk utroskap.

- Økonomiske misligheter ble ikke diskutert, vi hadde ingen informasjon om det. Det ble stilt spørsmål rundt kandidaten i nominasjonsprosessen, men det ble det med alle kandidater, sier Galta.

Reiseregningene som Aftenposten har undersøkt fra Liadal, er i all hovedsak fra perioden 2017 til 2018. Vi har spurt Stortingets administrasjon om det er aktuelt for dem å gjennomgå regninger mer tilbake i tid.

«Saken er anmeldt og det er opp til politiet å vurdere det», skriver stortingsdirektør Marianne Andreassen i en e-post sendt fra Stortingets kommunikasjonsavdeling.

I dag må norske forskere betale for å lese norsk forskning. Nå blir det mer gratis adgang.

Sigurd Bjørnstad

Mye statsfinansiert forskning er bare tilgjengelig i dyre tidsskrifter. En ny avtale sikrer alle fri tilgang til mer norsk forskning.

En ny avtale med verdens største forskningsforlag Elsevier sikrer at mer av norsk forskning blir fritt tilgjengelig for alle.

Bakgrunnen er at EU og en rekke land har sett seg lei på at store forlag tar seg godt betalt for å publisere forskning.

Først finansierer offentlige penger selve forskningen. Deretter må offentlige penger betale for at forskningsmiljøene kan abonnere på tidsskriftene som viser resultatene fra den samme forskningen.

Slutt på dobbel betaling

Den nye norske avtalen med Elsevier går langt i å gjøre slutt på den doble betalingen:

Alle artikler i forlagets tidsskrifter med norsk såkalt «korresponderende forfatter» blir fritt tilgjengelig for alle i det øyeblikk de blir publisert.

Avtalen inkluderer, som før, abonnement og lesetilgang på forlagets tidsskrifter for de norske forskningsstedene som er med i den.

Nesten all forskning skjer i grupper, ofte med forskere fra mange land. Gruppen velger én «korresponderende forsker» til å ha kontakten med tidsskriftet. Er vedkommende norsk, blir artikkelen fritt tilgjengelig fra Elsevier.

Tidligere var dette annerledes. Forskere og forskningssteder som ville at tidsskriftartiklene skulle være tilgjengelig for alle, måtte betale forlaget ekstra for hver slik artikkel.

Hvis forskeren ikke hadde betalt ekstra for at Elsevier skulle gi fri tilgang, måtte alle betale for å lese artikkelen.

Omfatter 90 prosent

Ifølge Kunnskapsdepartementet er Norge det første landet som inngår en slik

Forsknings- og høyere utdanningsminister Iselin Nybø (V).

FAKTA

Åpen publisering

Avtalen med Elsevier har Unit (Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning) fremforhandlet sammen med de største universitetene.

Den nye avtalen med Elsevier gjør at i underkant av 2000 nye forskningsartikler pr. år blir tilgjengelig for alle.

Unit inngikk i mars en tilsvarende avtale med forlaget Wiley, som er verdens nest største forlag for forskning. Den gjør 900 nye artikler pr. år med norsk «korresponderende forfatter» fritt tilgjengelig.

I fjor ble det publisert drøyt 25.000 forskningsarbeider der én eller flere norske forfattere var norske.

avtale med Elsevier.

- Avtalen vil omfatte 90 prosent av den norske publiseringen i Elseviers tidsskrifter. Elsevier og Unit vil jobbe sammen for å få inkludert de viktigste av de resterende 10 prosent av tidsskriftene i løpet av avtaleperioden, sier forsknings- og høyere utdanningsminister Iselin Nybø (V).

Fremdeles er nemlig viktige medisinske og naturvitenskapelige tidsskrifter som The Lancet og Cell utenfor avtalen. Også noen av de viktigste tidsskriftene som Elsevier utgir på vegne av vitenskapelige selskaper, er utenfor.

- Det betyr at vi må fortsette å holde trykket oppe overfor forlagene, sier Nybø.

Internasjonal front

Norge og forskningsmyndighetene i en rekke europeiske land og EU har lenge kjempet for at offentlig finansiert forskning skal være fritt tilgjengelig for alle.

Forskningsrådet har lenge vært kritisk.

- Dagens publiseringsmodell er ikke bærekraftig. Vi betaler tre ganger over skatteseddelen: først for selve forskningen, så for vurderingen av forskningens kvalitet og til slutt for å få tilgang til resultatene. Dette vil vi ikke lenger fortsette med, sa Forskningsrådets administrerende direktør John-Arne Røttingen i fjor høst.

Forskningsrådet har gjennom den europeiske plattformen Plan S arbeidet for åpen publisering av forskning.

En rekke forskere har vært kritisk til visse sider ved Plan S.

Forskerne er enige i prinsippet om åpen publisering. Men frykten er at de blir stengt ute fra kvalitetsvurderingen og publiseringen i de viktigste tidsskriftene ved å kreve åpen publisering.

- Kan dreie seg om dokumentforfalskning og bedrageri

Henning Carr Ekroll

Oslo-politiet regner med at det vil ta «noen uker» å vurdere videre etterforskningskritt mot Arbeiderpartiets Hege Haukeland Liadal.

Det har nå gått to uker siden Aftenposten avslørte at Ap-politiker og stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal har levert fiktive reiseregninger til Stortinget. To dager senere ble hun politianmeldt av Stortingets administrasjon.

- Det vi venter på nå er at stortingsadministrasjonen skal ta ut dokumentasjonen de har. Så må vi se nærmere på den og vurdere hva mer vi eventuelt trenger. Deretter vil politi og påtalemyndighet vurdere grunnlaget for videre etterforskning, sier seksjonsleder Rune Skjold ved Oslo-politiet, som anslår at denne prosessen vil ta «noen uker».

Han forteller at saken kan berøre flere mulige straffbare forhold.

- Det er en anmeldelse for falske reiseregninger. Det kan dreie seg om dokumentforfalskning og bedrageri, sier Skjold.

Dokumentfalsk og bedrageri har en strafferamme på to års fengsel.

Oslo-politiet

Saken ligger nå hos Oslo-politiets avsnitt for økonomi- og spesialletterforskning - den samme avdelingen som etterforsker Fremskrittpartiets stortingsrepresentant Mazyar Keshvari.

Han ble siktet for grovt bedrageri etter at Aftenposten i oktober avslørte at han hadde levert fiktive reiseregninger.

- Dere har jobbet med å etterforske Keshvaris reiseregninger. Hva slags erfaringer vil dere kunne hente fra dette?

- Vi vil alltid ta med oss erfaringer fra denne saken, men samtidig er det viktig å understreke at sakene må ses helt uavhengig av hverandre når det gjelder vurderingen av straffbare forhold, sier Skjold.

Liadal har lagt seg flat etter avsløringen og lover at hun skal betale pengene hun urettmessig har fått utbetalt.

ALI HAR VÅROPPRYDDING I CHEANEY LAGERET - TOPPKVALITET

Film om Ali på Facebook - IMDi @integreringsdir

NÅ
2950,-

Ord pris kr 4490,-

PENNY LAUFERS
EKTE RANDSYDDE

JOSEPH
CHEANEY
& SONS

Storingsrepresentant Hege Haukeland Liadal (Ap) fotografert på vei hjem fra tjenestereise i april. Foto: Olav Olsen

Nå etterforskes Ap-politikeren

Henning Carr Ekroll

I april ble Arbeiderpartiets Hege Haukeland Liadal politianmeldt etter at Aftenposten avslørte at hun hadde levert fiktive reiseregninger. Politiet bekrefter at saken etterforskes og at Ap-politikeren har status som mistenkt.

Det var 9. april at Aftenposten avslørte at stortingspolitikeren og nestlederen av Rogaland Ap hadde levert fiktive reiseregninger til Stortinget. På denne måten hadde hun fått utbetalt titusenvis av offentlige kroner som hun ikke hadde krav på.

Totalt kunne avisen dokumentere at Liadal hadde levert reiseregninger for over 60.000 kroner har der hun enten hadde vært et annet sted enn det hun hadde oppgitt, eller hjemme, på hytta eller på private reiser. Liadal ble politianmeldt av Stortingets administrasjon kort tid etter avsløringen.

Over fire måneder senere opplyser politiet at økonomiseksjonen i Oslo politidistrikt er i gang med etterforskning av henne.

Har status som mistenkt

- Jeg kan bekrefte at politiet etterforsker saken. Vi er en i fase der vi innhenter og gjennomgår relevant dokumentasjon, og representanten har status som mistenkt, sier politiinspektør Ole Rasmus Knudsen ved påtaleavsnittet for økonomi- og spesiallovgivning.

- Hva er det videre tids-

FAKTA

Dette er saken

Aftenposten har det siste året gjennomgått et datamateriale som viser 19.700 reiser utført av stortingsrepresentanter.

Ved å analysere reiseregningene opp mot aktivitet i sosiale medier, medieopptredener og annen dokumentasjon, har vi dokumentert at Frps Mazyar Keshvari og Aps Hege Haukeland Liadal har levert fiktive reiseregninger.

Vi har som mål at vi skal ha en konklusjon klar i løpet av høsten eller vinteren

”

Ole Rasmus Knudsen ved påtaleavsnittet for økonomi- og spesiallovgivning

perspektivet?

- Vi jobber videre med etterforskningen og har som mål at vi skal ha en konklusjon klar i løpet av høsten eller vinteren.

Politiet opplyser at de fremdeles ikke har avhørt Liadal.

Taust fra Liadal og Stortinget Liadal har ikke ønsket å svare på spørsmål om saken etter at Aftenposten avslørte de fiktive reiseregningene i april. Hun ønsker heller ikke å si noe nå.

«Jeg har ingen kommentar», skriver Liadal i en SMS.

Bilder i sosiale medier viser at Liadal fortsetter sitt aktive virke som folkevalgt. Blant annet besøkte hun Øyafestivalen sammen med andre stortingspolitikere tidligere i august.

Liadal har lovet å betale tilbake penger til Stortinget. Hun har ikke besvart spørsmålet om hvor mye hun har betalt tilbake. Det vil heller ikke Stortingets administrasjon si noe om.

«Denne saken er til etterforskning hos politiet. Stortinget kan derfor hverken gi noen opplysninger eller komme med vurderinger rundt saken», skriver seniorrådgiver Gunnar Syverud i Stortingets presseseksjon i en e-post.

Keshvari til statsadvokaten

I oktober i fjor avdekket Aftenposten at Frp-politiker og stortingsrepresentant Mazyar Keshvari hadde levert fiktive reiseregninger. Keshvari ble siktet for grovt bedrageri én måned senere.

Siden dette har Keshvari for det meste hatt sykefravær fra Stortinget, og Carl I. Hagen har møtt i hans sted.

Politiet opplyste i juni at saken mot Frp-politikeren var oversendt statsadvokaten for påtaleavgjørelse.

CRUISE OG REISEKVELD

Velkommen til cruise og reisekveld i Oslo!

Vi inviterer til en innholdsrik reisekveld hvor vi vil presentere nyheter på land og til vanns. Her finner du også noen samarbeidspartnere som har mye spennende å by på.

Oslo 2. september
Oslo Militære Samfunn
Fra kl. 1700 – 1900

I tillegg til gjestene har vi brosjyremateriell og informasjon om Miami og Los Angeles.

Program

- Kl 17:00 Velkommen med musikalsk innslag
- Kl 17:05 Fellesreiser og reiser med reiseleder i 2020 og elvecruise
- Kl 17:20 Norwegian Cruise Line, Karibien, Panamakanalen, Sør-Afrika og Indiske hav
- Kl 17:35 MSC Cruises – Nye skip i Europa og Karibien
- Kl 17:50 Hurtigrutens ekspedisjons seilinger med Alaska og Sør-Amerika
- Kl 18:05 Icelandair til Nord-Amerika og Islandske opplevelser
- Kl 18:20 Rocky Mountaineer – med luksustog i Canada
- Kl 18:30 Celebrity Cruises nye skip Edge og Apex, Celebrity i Asia, Azamara Club Cruises og Royal Caribbean Cruise Line i Europa i 2020

Send påmelding med antall til cruise@cruisereiser.no
Vi tar forbehold om endringer i programmet

CRUISEREISER VED NORDMANN-REISER

21 60 98 80 www.cruisereiser.no

cruise@cruisereiser.no

Vi tar forbehold om trykkfeil og uforutsette endringer.

Ap-politikeren økte avstanden mellom Stortinget og Haugesund

Henning Carr Ekroll og
Carl Alfred Dahl

Da det ble avslørt at Hege Haukeland Liadal (Ap) hadde krevd for mye kjøregodtgjørelse, sa hun at «hun alltid hadde trodd» at det var 600 kilometer mellom Oslo og hjemstedet. Datamateriale Aftenposten har fått innsyn i forteller en annen historie.

Tidligere i år omtalte Aftenposten hvordan Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal systematisk hadde krevd for mye kjøregodtgjørelse for kjøring mellom Oslo og hjemstedet Haugesund. På denne måten fikk hun utbetalt minst 14.000 kroner hun ikke hadde krav på.

Aftenposten har fått innsyn i datamateriale som bestrider at Liadal alltid kan ha trodd at avstanden mellom Oslo og eget hjemsted var betraktelig mye lengre enn i virkeligheten. Fra 2013 til 2016 leverte stortingsrepresentanten nemlig kjøregodtgjørelse-krav der det ble brukt riktig avstand mellom de to byene.

I august 2016 opplyser Liadal at hun har kjørt tur/retur Oslo fra Haugesund. Hun oppgir avstanden til å være 910 kilometer. Omtrent samme avstand skriver hun inn for bilturer samme distanse tidligere i året og året før. For enveisturer mellom Haugesund og Oslo oppgir hun en distanse på 455 kilometer.

Så, året etter, skjer det noe: Fra med mai 2017 øker plutselig avstanden mellom Haugesund og Oslo i Liadals reiseregninger: Tur/retur-kjøring innrapporteres til å være 1200 kilometer, mens enveisturer rapporteres inn som 550, 580 og etter hvert 600 kilometer.

Økningen skjer til tross for at den faktiske avstanden mellom de to byene er den samme. Ifølge Statens vegvesen har avstanden veistrekingen mellom Oslo og Haugesund ikke vært 600 kilometer siden helårsveien over fjellet ble åpnet for over 50 år siden.

Samtidig som Ap-politikeren begynte å kreve for mye kilometergodtgjørelse for kjøring mellom Haugesund og Oslo, viser data fra Stortingets reiserefusjonssystem at det totale omfanget av krav om kjøregodtgjørelse fra Liadal økte betraktelig.

Fra 2013 til høsten 2016 fikk Liadal utbetalt 70.700 kroner i kjøregodtgjørelse. I perioden fra januar 2017 til oktober 2018 steg denne summen til 123.000 kroner.

Stortingets administrasjon bekrefter at det oppgitte kilometertallet i datamate-

Hege Haukeland Liadal sammen med Ap-leder Jonas Gahr Støre i førstnevntes hjemby Haugesund sommeren 2017. Liadal har vel en rekke anledninger ført for mye kjøregodtgjørelse mellom Oslo og Haugesund. Foto: Jon Olav Nesvold / NTB scanpix

Reise	fra dato reise	til dato reise	Sted rammedata	Årsak	Registrert Km**	Refunderet Skysse-godtgjørelse	Sats
0018027865	11/02/2018	13/02/2018	Oslo	Pendlerreise	1.200	4.140,00	3,45
0018027796	4/02/2018	7/02/2018	Oslo	Pendlerreise	1.200	4.140,00	3,45
0018027730	25/02/2018	28/02/2018	Haugesund	Pendlerreise	600	2.070,00	3,45
0018026920	13/02/2018	13/02/2018	Oslo	Pendlerreise	600	2.070,00	3,45
0018026851	7/02/2018	10/02/2018	Oslo	Pendlerreise	1.200	4.140,00	3,45
0018026711	12/02/2018	13/02/2018	Oslo	Pendlerreise	1.200	4.140,00	3,45
0018026487	3/02/2018	9/02/2018	Oslo	Pendlerreise	1.200	4.140,00	3,45
0018026056	26/02/2018	30/02/2018	Oslo	Pendlerreise	1.200	4.140,00	3,45
0018025758	21/02/2018	24/02/2018	Oslo	Pendlerreise	1.200	4.140,00	3,45
0018024379	21/02/2018	24/02/2018	Oslo	Pendlerreise	1.200	4.320,00	4,10
0018017832	17/12/2017	20/12/2017	Oslo	Pendlerreise	550	1.897,50	3,45
0018016654	19/11/2017	23/11/2017	Oslo	Pendlerreise	650	2.342,50	3,45

Dette er et utdrag fra kjøregodtgjørelsekrav Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal har levert til Stortinget i 2017 og 2018. Her oppgir hun at det er 600 kilometer (1200 kilometer tur/retur) mellom hjembyen Haugesund og Oslo.

		452	2458,4
LIADAL, HEGE HAUK	16.08.2015 Fra oslo til Haugesund	453	1857,3
LIADAL, HEGE HAUK	04.10.2013 Egen bil hjemmefra, Haugesund	455	1842,75
LIADAL, HEGE HAUK	06.10.2013 Egen bil Privat bil fra pendler	455	1842,75
LIADAL, HEGE HAUK	16.02.2015 Fra Haugesund - Oslo	455	1865,5
LIADAL, HEGE HAUK	10.07.2016 T/R Haugesund-Oslo	880	3344
LIADAL, HEGE HAUK	22.05.2015 Fra Oslo - Haugesund t/r	900	3690
LIADAL, HEGE HAUK	26.09.2014 T/R Haugesund - Oslo	910	3685,5
LIADAL, HEGE HAUK	24.08.2016 T/R Haugesund - Oslo	910	3458
LIADAL, HEGE HAUK	Kilometergodtgjørelse - trekkpliktig	910	273

Høsten 2016 byttet Stortinget system for reiseregninger. Dette er data Aftenposten har fått fra det nå utfasede systemet. Tallene viser at Liadal har visst hva som var riktig avstand mellom Haugesund og Oslo, og at hun har ført riktig antall kilometer.

Jeg har som tidligere sagt vært i god tro ved oppførelse av antall kilometer - er svært lei meg for at det er blitt ført feil

”

Hege Haukeland Liadal (Ap)

rialet fra denne perioden er slik det opprinnelig ble innrapportert av Liadal, og at det er ikke gjort noen endringer i det.

Etterforskes av politiet

Liadal er nå under politietterforskning etter at Aftenposten i vår avslørte at hun hadde levert falske reiseregninger til Stortinget. Ap-politikeren har midlertidig trukket seg som nestleder i Rogaland Ap, men møter som normalt på Stortinget, der hun nylig fikk en ny rolle i helse- og omsorgskomiteen.

Aftenposten har bedt Liadal redegjøre for hvorfor hun plutselig justerte opp kravene for kjøregodtgjørelse til egen hjemby, og hvordan hun «alltid kan ha trodd» at det var 600 kilometer dit, når data fra Stortingets system viser at hun har lagt inn riktig avstand tidligere.

Stortingsrepresentanten svarer ikke direkte på dette, men skriver følgende i en e-post:

«Jeg har som tidligere sagt vært i god tro

ved oppførelse av antall kilometer - er svært lei meg for at det er blitt ført feil. Da det ble oppdaget så ble reiser korrigert, vi leverer inn i full åpenhet og jeg betalte tilbake. Reiseregning blir levert inn med forbehold om feil og evn korrigering skjer».

Stortinget vil ikke kommentere

På spørsmål hvorfor det var en svært kraftig vekst i hennes innleverte krav om kjøregodtgjørelse i 2017 og 2018 sammenlignet med årene før, svarer Liadal slik:

«Når det kommer til om jeg velger fly eller bil - så er det litt avhengig av ukens gjøremål. Den muligheten har vi.»

Stortingets administrasjon ønsker ikke å svare på hvordan de vurderer Liadals forklaring i lys av det som fremkommer i denne artikkelen.

«Denne saken er under politietterforskning. Stortinget ønsker derfor ikke å gi noen vurderinger», uttaler stortingsdirektør Marianne Andreassen i en e-post sendt fra Stortingets kommunikasjonsavdeling.

Kommentar **Frank Rossavik**

Konverteringsterapien skaper ulykke

Meninger • side 3

Aftenposten

Tirsdag
5. november
2019

Grunnlagt 1860
av Christian
Schibsted

○○○

Foto: Håkon Mosvold Larsen, NTB scanpix

Ap-politiker leverte uriktige reiseregninger i minst fire år

Ny gjennomgang. Storingsrepresentant Hege Haukeland Liadals praksis med å rette ureglementerte reisekrav til Stortinget har hatt større omfang og vart lenger enn tidligere kjent.

Nyheter • side 4–6

Jan Kjørstad:
En hvilken som helst kritikk av Dag Solstad blir oppfattet som en majestetsfornærmelse

Debatt • side 24–25

Lever hjem fra kr. 16
Bestill på ap.no/abo

Uke 45 • Nr. 308
160. årgang

Løssalg
kr. 40

7 039781 201651

Slik finansierte Det Islamske Kultursenter eiendomskjøp

Gaver, kontingenter, utleieinntekter og lån finansierte kjøp av eiendom for 101 millioner kroner.

Nyheter • side 16–17

Utvalg vil ha ekstra skatt på oppdrettsoverskudd

Sjømat Norge frykter at oppdrettsnæringen i Norge vil miste konkurransekraft hvis utvalgsflertallet følges.

Nyheter • side 10

«Denne serien er en ekte gavepakke til Harry Potter-fansen»

Aftenpostens anmelder gir en femmer til *His Dark Materials*.

Kultur • side 37

Foto: BBC/HBO

Krever svar om utredning av Nav-ytelser i EØS-avtalen

Audun Lysbakken (SV) ber regjeringen svare på om den stoppet en gjennomgang de rødgrønne startet i 2013.

Nyheter • side 12–13

Red Bull skal ha vurdert å kjøpe Lyn

En tidligere sportslig leder i Lyn sier han fikk signaler om at Red Bull kunne være interessert i Oslo-klubben.

Sport • side 40–41

26. september 2014: Besøker riksdagen i Stockholm. Krever 3685 kroner for pendlerreise Oslo-Haugesund.

Henning Carr Ekroll og Carl Alfred Dahl

Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal har levert urettmessige refusjonskrav til Stortinget i større omfang enn tidligere kjent, viser Aftenpostens undersøkelser.

26. september 2014 har Hege Haukeland Liadal representert Arbeiderpartiet som en av landets 169 fremste tillitsvalgte i nasjonalforsamlingen i rundt ett år.

Denne høstdagen tilbakelegger Liadals privatbil en lang distanse på norske fjellveier, viser en reiseregning i Stortingets arkiv. Hun krever utbetalt 3685 kroner i kjøregodtgjørelse for en «pendlerreise» tur/retur Oslo - Haugesund. Dette er en kjøretur som tar 14 timer uten pauser.

Ap-politikeren opplyser at hun på denne måten har fått flyttet noen møbler og en sykkel til hovedstaden.

Men 26. september er hun på besøk i Sveriges Riksdag og hos svenske medier i Stockholm, viser bilder som både hun og andre har publisert i sosiale medier. Dette bekreftes av andre reisedata som Aftenposten har fått innsyn i.

Aftenposten har bedt stortingsrepresentanten svare på hvorfor hun har krevd kjøregodtgjørelse for en biltur i Norge mens hun har vært i Stockholm.

Liadal ønsker ikke å kommentere dette overfor Aftenposten.

Over lengre tid

«Jeg har ikke gjort dette med vilje, men med mye reising og kompliserte reiseregninger kan det bli feil. De retter jeg.»

Det skrev Hege Haukeland Liadal i en SMS til TV Haugaland like etter at Aftenposten i april avslørte at hun hadde levert en rekke falske reiseregninger til Stortinget i perioden fra vinteren 2017 til sommeren 2018.

Jeg er opptatt av å ta ansvar, rydde opp og betale tilbake

Hege Haukeland Liadal

Overfor flere medier tegnet Ap-politikeren et bilde av at de urettmessige reiserefusjonskravene var et resultat av en rekke arbeidsuhell.

Nå har Aftenposten også fått tilgang til reiseregningene Ap-politikeren har levert fra hun først begynte på Stortinget i 2013 og frem til 2016, da Stortinget byttet reiseregningssystem. En gjennomgang av disse avdekker at hennes praksis med å rette ureglementerte reisekrav til Stortinget har pågått i større omfang og over lengre tid enn tidligere kjent.

Liadal ble i april politianmeldt av Stortinget og har siden fortsatt sitt arbeid som stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet på vanlig måte. I høst ble hun en del av partiets helsefraksjon på Stortinget.

Totalbeløp rundt 100.000 kroner

Ap-politikeren har totalt levert reiserefusjonskrav for 1,2 millioner kroner fra høsten 2013 til høsten 2018. I tillegg kommer utlegg til fly, som Stortinget har betalt.

Reiseutbetalingene er ved siden av den ordinære stortingslønnen, som er på 987.000 kroner i året.

► Aftenposten har funnet totalt 30 eksempler der stortingsrepresentanten enten har levert falske reiseregninger, fått utbetalt diett/kjøregodtgjørelse hun ikke har hatt krav på eller krevd dekket utgifter som fremstår som private.

► I tillegg har hun ved minst 16 anledninger krevd utbetalt for mye kjøregodtgjørelse ved å oppgi oppblåste avstander.

► De aktuelle reiseregningene utgjør et totalbeløp på rundt 100.000 kroner.

Aftenposten har spurt Liadal om hun har levert flere urettmessige reiserefusjon-

26. september 2014 krever Hege Liadal Haukeland 3685 kroner i kjøregodtgjørelse for en «pendlerreise» tur/retur Oslo - Haugesund. Men 26. september er hun i Stockholm, viser bilder som både hun og andre har publisert i sosiale medier. Foto: Heiko Junge/NTB scanpix/montasje

skrav enn de vi har funnet så langt. Dette spørsmålet er ikke blitt besvart.

Opptatt av å ta ansvar

Ap-politikeren har fått oversendt en detaljert oversikt over våre nye funn, inkludert kopier av alle dokumenter, med tilhørende spørsmål.

Liadal svarer at hun ikke vil kommentere de konkrete funnene på grunn av politietterforskningen knyttet til Aftenpostens avsløringer i april.

«Siden saken er under politietterforskning, er det ikke mye jeg kan si. Men jeg ønsker igjen å uttrykke min sterke beklagelse for at jeg har ført feil i reiseregninger og at det dermed er utbetalt for mye. Jeg er opptatt av å ta ansvar, rydde opp og betale tilbake. Samtidig er det ikke mulig å kommentere hver enkelt reiseregning tilbake til 2013. Likevel vil jeg mene at ikke

Reisebilag

SEP 30. 2014 PM 02:52 03106014

Navn og adresse LIADAL, HEGE HAUKELAND	Sted Oslo	Bilagsnr 81409103
	Formål Flytte møbler til Oslo	Periode 201409
		Forfall 30.09.2014
		Ressnr 9015
		Bankkonto

pendlerreise

Reise Start 26.09.2014 08:00
End 30.09.2014 23:00

Utleggsposter	Utleggstype	Kostnadssted	Arbeidsordre	Aktivitet	Fakt. Ant./Gr.lag	Sats Val	Val	Beløp i NOK
26.09-30.09 Diett m/overn. privat trekkfri (pendlerreise)	Representanter	5499	004101	Pendlerreiser	J	5,00 195,00 NOK	975,00	975,00
(Red. Frokost)	Representanter	5499	004101	Pendlerreiser	J	1,00 - NOK	-19,50	-19,50
26.09.2014 Diett m/overn. privat trekkfri (pendlerreise)	Pendlerreise	Representanter	5499	004101	Pendlerreiser	J	910,00 4,05 NOK	3 685,50
T/R Haugesund - godtgjørelse								

Hege Haukeland Liadal is at Parliament House, Stockholm.
26 September 2014 · G

-det er med gode ideer som med sopp; der man finner en er det ofte flere. I dag er kulturkomiteen i samtaler med det svenske kulturdepartementet på jakt etter gode erfaringer

9015	LIADAL, HEGE HAUKELAND	26.09.2014	Fra OSL-Oslo S	Flytog, Norge
9015	LIADAL, HEGE HAUKELAND	26.09.2014	Fra Oslo S-pendlerbolig	Taxi Norge
9015	LIADAL, HEGE HAUKELAND	26.09.2014	Fra Sentrum til Arlanda	Kollektivtransport utland

alle feilene som beskrives gir det fulle bildet av hva som har skjedd», skriver stortingsrepresentanten i en e-post.

Et annet funn i reiseregningarskivet tar oss tilbake til vinteren 2015.

Tok bussen, krevde kjøregodtgjørelse
16. februar dette året krever Hege Haukeland Liadal utbetalt 1865,50 kroner for å ha kjørt Haugesund-Oslo med egen bil.

Samme dag legger hun imidlertid ut et bilde av seg selv på Haukeliekspressen, en bussrute som går mellom Haugesund og Oslo. Dyreste enveisbillet på denne ruten kostet på den tiden 695 kroner, ifølge busselskapet. Ved å kreve refusjon for bilkjøring fikk Liadal utbetalt mye mer enn hun ville gjort ved å kreve bussbilletten refundert.

I kjøregodtgjørelseskravet skriver Ar-

Aftenposten 10. april 2019.

beiderpartiets tillitsvalgte riktig avstand mellom Haugesund og Oslo - 455 kilometer. Etter at Stortinget byttet reiseregningssystem, begynte Liadal å skrive inn 600 kilometer som avstand mellom disse byene. På denne måten fikk hun langt mer penger.

Senere forklarte hun dette med at hun «alltid har trodd» at det var 600 kilometer mellom Haugesund og hovedstaden.

Aftenposten har bedt Liadal forklare hvorfor hun har krevd kjøregodtgjørelse samtidig som hun i sosiale medier viser at hun tar buss. Hun ønsker ikke å kommentere dette overfor Aftenposten.

Fikk penger for 14 timers kjøretur

18. mai 2015 reiste Liadal hjemmefra for å delta i møter i Stavanger, før ferden gikk videre med fly til Oslo på kvelden.

Her ventet flere møter i Stortinget de

neste dagene. Ifølge en reiseregning kjørte Liadal tur-retur Oslo-Haugesund den 22. mai, en rundtur som tilsammen tar minst 14 timer.

Dette er fredagen i pinsehelgen. For kjøreturen fikk hun refundert 3690 kroner.

Men på Facebook har Liadal dokumentert et møte med kulturlivet i Stortinget på formiddagen og konsert med popartisten Ariana Grande i Oslo Spektrum fredag kveld. Dagen etter har hun lagt ut bilde av seg selv og nære familiemedlemmer som er på besøk i Oslo.

Ap-politikerne har overfor Aftenposten

◀ Forts. fra forrige side

takket nei til å forklare hvordan hun kan ha kjørt fra Oslo til Haugesund og tilbake igjen samtidig som hun har vært i Oslo.

Kommuneansatt mistet jobben

Det er knesatt et prinsipp om at urettmessig bruk av selv små offentlige summer kan få store konsekvenser.

Da to ansatte i Oslo kommune ble tatt i å ha reist privat med drosje for henholdsvis 396 og 713 kroner på kommunens regning, mistet begge jobben. Kommuneadvokaten understreket da hvor viktig det var at kommunen kunne ha tillit til de ansatte og mente derfor det var viktig å reagere sterkt og gi begge to sparken. Den ene hadde jobbet for kommunen i 18 år.

De tillitsvalgte på Stortinget er innvalgt av folket og har ingen arbeidsgiver. De kan derfor i prinsippet ikke fjernes fra vervene de har fått.

Krevde diett for å være i hjembyen

Storingsrepresentanter får, som de fleste ansatte, diett mens de er på reise i tjenesten. 11. og 13. august 2016 krevde Liadal imidlertid diett på 520 kroner pr. dag for å være i hjembyen Haugesund. Ap-politikeren har oppført møter, konferanse og jazzfestivaler de to dagene.

Liadal har ikke ønsket å forklare hvorfor hun har krevd diett for å være i byen der hun bor.

Vennetur og overnatting før familieferie

Helgen fra 9. til 12. september 2016 ser ut til å være noen hektiske dager for stortingsrepresentanten, ifølge reiseregningene hun leverer til Stortingets administrasjon. Fra fredag klokken 16 til søndag klokken 14 oppgir hun å ha vært på en tjenestereise til Hovden i Setesdal, der hun skal ha hatt møter med Røde Kors og besøkt et kulturhus. For reisen har hun krevd refundert 1420 kroner i diett og 1672 kroner i kjøregodtgjørelse.

Men Bykle Røde Kors opplyser at de er helt ukjent med at de skal ha hatt noe slikt møte.

«Fant ikke noen informasjon om noe møte mellom Røde Kors og nevnte representant på Hovden i angitt periode. Ei heller informasjon om at noen fra Røde Kors noen gang har møtt henne formelt på Hovden noen gang,» skriver en representant for det lokale hjelpekorpsset.

Fagleder for kulturhus i Bykle kommune har undersøkt om de har hatt møtevirksomhet med noen fra Stortinget disse dagene, men opplyser at de ikke har funnet noe som bekrefter dette. Ordføreren avviser møter med Liadal i dette tidsrommet.

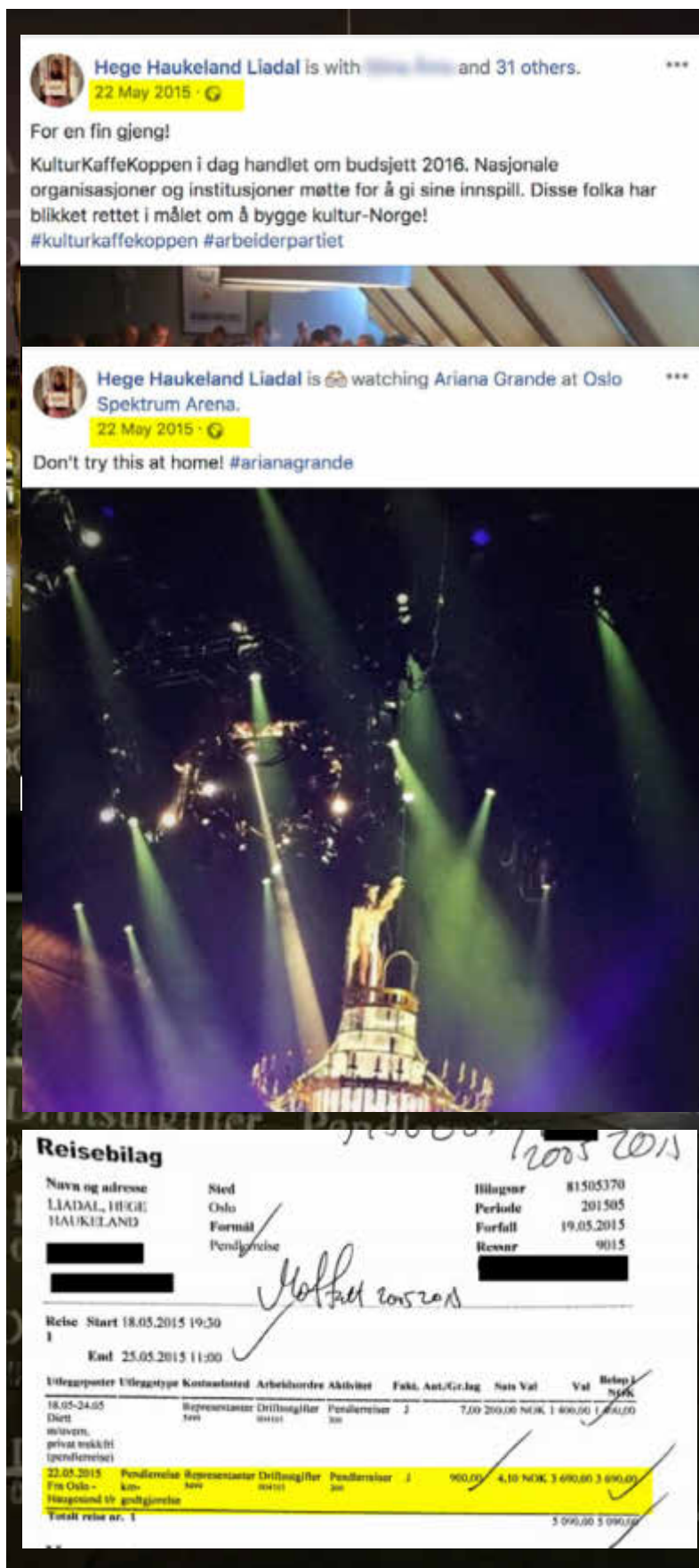
I sosiale medier forteller imidlertid Liadal om en reise med et helt annen formål enn å møte representanter for norsk frivillighet.

Fra bilder i sosiale medier kommer det frem at skattebetalerne har betalt for en «vennetur» til Hovden, inkludert en «dag i badeland». Liadals familie har hytte i dette området.

Liadal rekker bare å være hjemme i tre timer på ettermiddagen den 11. september før hun oppgir at hun skal ut på en ny tjenestereise. Denne gang er målet Gardermoen, der hun angir å ha hatt et «arbeidsmøte med Rogaland Ap og Haugesund Ap». Hun overnatter på Radisson Blu-hotellet fra søndag til mandag.

Men hverken Rogaland Ap eller Haugesund Ap kan bekrefte at et slikt arbeidsmøte har funnet sted.

«Etter en kort runde i partiets ledelse

Ifølge en reiseregning kjørte Liadal tur-retur Oslo-Haugesund den 22. mai, en rundtur som tilsammen tar minst 14 timer. For kjøreturen fikk hun refundert 3690 kroner. På Facebook har Liadal dokumentert et møte med kulturlivet i Stortinget på formiddagen og konsert med popartisten Ariana Grande i Oslo Spektrum fredag kveld.

FAKTA

Perioden 2017–2018

Da Aftenposten gjennomgikk Liadals reiseregninger våren 2019, fant vi følgende:

Reiser: I reiseregninger for over 60.000 kroner i perioden 2017–2018 hadde Ap-politikeren ikke vært på de stedene hun har oppgitt, eller fått penger for å ha vært hjemme, på hytta eller på private reiser.

Feil avstand: I tillegg har Ap-politikeren over tid feilført avstanden mellom hjemstedet Haugesund

og Oslo, slik at hun fikk over 14.000 kroner for mye i kjøregodtgjørelse utbetalt.

Misligheter: Aftenposten har også avdekket at Liadal måtte slutte i en lederjobb på grunn av økonomiske misligheter kort tid før hun ble innstilt til en sikker plass på Stortinget for Arbeiderpartiet.

den gang, har det ikke lyktes meg å finne noen som vet noe om dette», skriver Hauge-sund Ap-leder Gudrun Caspersen i en e-post.

Liadal krever refundert 1100 kroner for hotellrom og 700 kroner i diett. På hotellkvitteringen finnes en viktig ledetråd: Den viser at hotellet er bestilt i navnet på et av Liadals familiemedlemmer.

Aftenposten har vært i kontakt med det aktuelle familiemedlemmet på telefonnummeret som er oppgitt i kvitteringen. Vedkommende forteller at hun ikke er kjent med noe politisk møte, men oppgir at hun ikke husker hoteloppholdet i detalj. Hun nevner at en mulighet er at overnattingen kan ha vært i sammenheng med en flyreise tidlig dagen etterpå.

13. september 2016 viser Liadals oppdateringer i sosiale medier at Ap-politikeren og flere familiemedlemmer har ankommet Gran Canaria. Morgenen 12. september klokken 09.03 gikk det fly til den spanske øya fra Oslo lufthavn.

Det gikk ingen fly fra familiens hjemby Haugesund til Gran Canaria hverken 11, 12 eller 13. september, viser flydata fra Avinor.

Leiebil på hytta i påsken

Også i påsken 2016 sender Arbeiderpartiets stortingsrepresentant regning til Stortinget for en reise til familiens hytte: Gjennom påsken disponerer hun leiebil på Stortingets regning mens hun er på familieferie på fjellet. Summen kommer på 3500 kroner.

Liadal ønsker ikke å svare på hvem som var med på Hovden-møtet eller Gardermoen-møtet hun har oppgitt, eller gi andre kommentarer rundt disse reisene. Hun ønsker heller ikke å svare på spørsmål rundt bruk av leiebil i påskeferien.

Urettmessige krav er blitt flere og flere

Hege Haukeland Liadal er utdannet innen personal og ledelse ved BI, og har hatt flere lederjobber i privat næringsliv, i tillegg til en lang rekke offentlige verv.

Ifølge egen LinkedIn-profil har Liadal blant annet hatt ansvar for budsjetter og ansatte ved Star Tour-kontoret i Stavanger gjennom syv år. Hun har frem til i sommer vært styreleder med personalansvar i det kommunalt eide selskapet Rutebåten Ut-sira AS.

Stortinget har i perioden Liadal har vært representant, brukt reiseregningssystemene Agresso og SAP HR, som er standardsystemer som brukes av mange virksomheter.

Til tross for lang erfaring med personaladministrativt arbeid har Ap-politikeren etter eget utsagn hatt problemer med å skjønne hvordan systemene fungerer. Overfor Aftenposten har hun tidligere gitt uttrykk for at systemet kan være vanskelig å forstå og at «det er ikke alt som er like åpenbart alltid».

Våre funn viser også at antallet urettmessige krav er blitt flere og flere med årene.

Aftenposten har spurt stortingsrepresentanten om hvorfor hun, med sin bakgrunn, ikke har klart å bruke et standardisert reiseregningssystem på riktig måte. Vi har også spurt om hvorfor antallet uregelmessige reiseregninger har økt. Liadal har ikke besvart disse spørsmålene.

Nylig ble tidligere Frp-politiker og stortingsrepresentant Mazyar Keshvari dømt til syv måneders fengsel for å ha levert falske reiseregninger til Stortinget. Da slo Romerike tingrett fast at reiserefusjonsordningen på Stortinget «har vært organisert uten reell kontroll med refusjonskravene». Stortingets administrasjon har skjerpet dokumentasjonskravene etter Aftenpostens avsløring.

Fremdeles ikke avhørt om reiseregningene

Henning Carr Ekroll
Carl Alfred Dahl

Ap-politiker ble politianmeldt for å levere falske reiseregninger. Syv måneder senere er hun ikke avhørt.

april politianmeldte Stortinget Arbeiderparti-representant Hege Haukeland Liadal. Politiet skal gjennomgå 700 bilag i etterforskningen, og har forventet avhør på grunn av «et omfattende materiale».

Det står i kontrast til politiets arbeid etter en lignende avsløring knyttet til daværende Frp-politiker Mazyar Keshvari i oktober 2018.

Da Aftenposten avslørte at Keshvari hadde levert falske reiseregninger, ble han politianmeldt av Stortinget dagen etterpå. Frp-politiker ble siktet og avhørt i november 2018, en måned etter avsløringene. Avhøret ble gjennomført til tross for at Keshvari var sykmeldt.

Aftenposten avslørte 9. april i år at Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal hadde levert en rekke fiktive reiseregninger. To dager senere ble hun politianmeldt av Stortingets administrasjon.

Skal gjennomgå 700 bilag

Syv måneder senere er Ap-politikeren i arbeid som normalt på Stortinget, der hun tidligere i høst fikk ny rolle i partiets helsefraksjon. Hun er fremdeles ikke avhørt, opplyser hennes advokat Erik Lea i en tekstmelding.

I oktober sa han til Haugesunds Avis at de hadde gitt beskjed til politiet om mulige datoer som kunne passe for et avhør.

Politidadvokat Susie Bergstrand i Oslo politidistrikt opplyser at det er planlagt avhør i «nærmeste fremtid».

«Grunnen til at det har tatt tid med avhør, er i hovedsak at det er et omfattende materiale som må gjennomgås av politiet før det har noen hensikt med avhør. Det har tatt tid å samle det nødvendige materialet, og siste dokumentasjon fra Stortinget mottok politiet 20. oktober 2019», skriver Bergstrand i en e-post.

Politiet opplyser at de skal gjennomgå rundt 700 bilag. Ifølge politidadvokaten har stortingsrepresentanten foreløpig status som mistenkt.

Liadal har overfor Aftenposten erkjent at hun har levert fiktive reiseregninger, men hun har samtidig gitt uttrykk for at dette ikke er noe hun har gjort bevisst.

Minst 46 uregelmessige krav

Aftenposten avslørte mandag at omfanget av saken er større enn tidligere kjent, og at Liadal har levert uriktige reiseregninger til Stortinget gjennom minst fire år.

Ap-politiker har totalt levert reiserefusjonskrav for 1,2 millioner kroner fra

Storingsrepresentant Hege Haukeland Liadal er fremdeles ikke avhørt om reiseregningene. Politiet opplyser at det er planlagt avhør i «nærmeste fremtid». Arkivfoto: Olav Olsen

Aftenposten 10. april.

Aftenposten 5. november.

høsten 2013 til høsten 2018. I tillegg kommer utlegg til fly, som Stortinget har betalt.

- Aftenposten har funnet totalt 30 eksemplarer av stortingsrepresentanten enten har levert falske reiseregninger, fått utbetalt diett/kjøregodtgjørelse hun ikke har hatt krav på eller krevd dekket utgifter som fremstår som private.

- I tillegg har hun ved minst 16 anledninger krevd utbetalt for mye kjøregodtgjørelse ved å oppgi oppblåste avstander.

- De aktuelle reiseregningene utgjør et totalbeløp på rundt 100.000 kroner.

Liadal har ikke ønsket å kommentere Aftenpostens nyeste funn.

«Siden saken er under politietterforskning, er det ikke mye jeg kan si. Men jeg ønsker igjen å uttrykke min sterke beklagelse for at jeg har ført feil i reiseregninger og at det dermed er utbetalt for mye. Jeg er opptatt av å ta ansvar, rydde opp og betale tilbake», skrev Liadal i en e-post mandag.

I oktober ble stortingsrepresentant og tidligere Frp-politiker Mazyar Keshvari dømt til syv måneders ubetinget fengsel etter Aftenposten avslørte at han hadde levert falske reiseregninger til Stortinget. Han erkjente etter hvert å ha levert urettmessige krav for 450.000 kroner.

Politidadvokat Susie Bergstrand opplyser at politiet fremdeles ikke har noe klart inntrykk av omfanget av saken som involverer Hege Haukeland Liadal.

«Det er for tidlig å si noe om evt. beløp, men enkelte forhold kan tyde på at det er mindre beløp enn i Keshvari-saken», skriver hun.

Det har tatt tid å samle det nødvendige materialet, og siste dokumentasjon fra Stortinget mottok politiet 20. oktober

”

Politidadvokat Susie Bergstrand i en e-post til Aftenposten

Valgte dyr leiebil fremfor tog

Henning Carr Ekroll
Carl Alfred Dahl

Manglende tog etter kampslutt var årsaken Hege Haukeland Liadal (Ap) oppga som årsak til at Stortinget skulle betale for leiebil da hun og familiemedlemmer var på håndballkamp i Larvik.

Liadal har flere ganger vært på håndballkamp i Larvik på Stortingets regning sammen med familien. Tidligere stortingsrepresentant Sonja Mandt fra Larvik har også deltatt. Foto fra Liadals offentlige Facebook-profil.

15. oktober 2016: 1722 mennesker har benket seg på tribunen for å se Larvik håndballklubb spille Champions League-kamp mot Sävehof. Men til tross for at Linn-Kristin Koren Riegelhuth kaster ballen i svenkenes mål åtte ganger, må Larvik-supporterne slukøret konstatere at stillingen blir 25-22 i Sävehofs favør. Rett over klokken 20 er kampen over, og folk kan tusle ut i høstkvelnden.

På tribunen sitter også Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal sammen med familiemedlemmer. En gang i løpet av kvelden setter hun seg i en Volkswagen Polo leiebil fra Hertz og kjører til Oslo, der hun disponerer en av Stortingets leiligheter.

Liadal leide en Mercedes CLA 200 da hun og minst ett familiemedlem dro på håndballkamp i Larvik i februar 2016.

Kampene ble spilt i Boligmappa Arena i Larvik.

Stortinget ba om forklaring

Hun leverer en reiseregning til Stortinget under tittelen «møte med Larvik håndballklubb og kamp», og krever å få refundert 1055 kroner for leiebil.

I tillegg krever hun 520 kroner i diett-penger.

I Stortingets administrasjon stusser en av de administrative medarbeiderne over leiebilkvitteringen. For i regelverket som regulerer hva fellesskapet skal dekke for stortingsrepresentantene, står det at leiebil kan benyttes dersom det ikke lar seg gjøre å benytte kollektivtransport.

15 minutters gange fra håndballbanen og Larvik HKs klubbhus ligger Larvik stasjon, der det er hyppige togavganger til Oslo.

Vedkommende ber Liadal om en forklaring, og får følgende svar:

«Som jeg skrev da jeg bestilt så var det pga. håndballkamp sluttet etter siste tog hjem og at det ble billigere enn tog + taxi til møter».

Men det Liadal skriver er ikke tilfelle, viser togdata Aftenposten har fått fra Vy og Bane Nor. Det gikk persontog fra Larvik stasjon både klokken 20.19 og 22.19 denne lørdagen. Kampen var altså ferdigspilt rundt klokken 20.

Leide Mercedes til kamp

Også lørdag 20. februar samme år har Liadal en reiseregning til Stortinget der hun krevde å få dekket utgifter til leiebil til en håndballkamp i Larvik, og der minst ett familiemedlem er med. Også her er det oppgitt som «møte med Larvik håndballklubb» på reiseregningen.

Denne gang krever hun refundert 1543 kroner for å ha leid en Mercedes CLA 200 SB sportsstasjonsvogn ett døgn. I tillegg

FAKTA

Uriktige reiseregninger

4. november ble det kjent at stortingsrepresentant Hege Haukeland Liadal (Ap) innrømmer å ha levert fiktive reiseregninger til Stortinget. Det skal dreie seg om regninger for over 60.000 kroner for reiser som ikke er gjennomført.

Stortingsrepresentant Mazyar Keshvari (Frp) ble i november siktet for grovt bedrageri i forbindelse med innlevering av reiseregninger. Aftenposten skrev 17. oktober at han har levert udokumenterte reiseregninger for 290.000 kroner.

I mars skrev Aftenposten at ni stortingsrepresentanter må betale tilbake til sammen 14.782 kroner etter feil i reiseregninger. De ni er, foruten Liadal, Roy Steffensen (Frp), Tom Holthe (Frp), Jon Helgheim (Frp), Marit Strand (Sp), Aleksander Stokkebø (H), Hadia Tajik (Ap), Jonny Finstad (H) og Helge André Njåstad (Frp).

Kilde: NTB

krever hun 280 kroner i diett. Administrasjonen ber også her om å få en forklaring på hvorfor skattebetalerne skulle betale for en relativt kostbar leiebil.

«Dette ble benyttet da jeg alternativt måtte ha sovet over i Larvik», skriver Liadal.

Men også denne dagen var det fullt mulig for Liadal å reise kollektivt tilbake til Oslo etter kampslutt, viser Aftenpostens undersøkelser: Kampen mellom Larvik og FTC Budapest var ferdigspilt klokken 20.30, og det gikk tog tilbake til Oslo klokken 22.19, viser rutedata fra Bane Nor.

Vil ikke svare

Aftenposten har bedt Liadal svare på hvem hun møtte i Larvik, og hvorfor hun har forklart at det ikke gikk tog etter kampslutt når det faktisk gikk tog etter kampslutt.

Liadal ønsker ikke å besvare noen av Aftenpostens konkrete spørsmål rundt Larvik-reiseregningene, men har sendt følgende generelle kommentar i forbindelse med en større gjennomgang Aftenposten har gjort av hennes reisevirksomhet:

«Siden saken er under politietterforskning, er det ikke mye jeg kan si. Men jeg ønsker igjen å uttrykke min sterke beklagelse for at jeg har ført feil i reiseregninger og at det dermed er utbetalt for mye. Jeg er opptatt av å ta ansvar, rydde opp og betale tilbake. Samtidig er det ikke mulig å kommentere hver enkelt reiseregning tilbake til 2013. Likevel vil jeg mene at ikke alle feilene som beskrives gir det fulle bildet av hva som har skjedd.»

Som Aftenposten tidligere har avslørt, har Liadal levert falske reiseregninger til Stortinget. Dette har ført til at hun nå er

under politietterforskning. Vi har avdekket at hun gjennom minst fire år har rettet uriktige reiserefusjonskrav til fellesskapet gjennom Stortingets tillitsbaserte reiseregningssystem.

Husker ikke Liadal-besøk

Aftenposten har snakket med de tre personene som var daglig leder og styreleder i Larvik håndballklubb fra 2015 til 2017. Ingen av dem husker å ha hatt besøk av Liadal under håndballkamp, men ingen av dem vil avvise at det har skjedd.

Det hendte at politikere var til stede under kampene, og det kunne da være en mottagelse med ledelsen i forkant, forteller de til Aftenposten. Men dette blir ikke omtalt som et formelt møte.

Per Christian Andersen, som var daglig leder i hele 2016, forteller til Aftenposten at det var «vanlig at enkelte var igjen 20 minutter, opptil en time maks etter kampslutt».

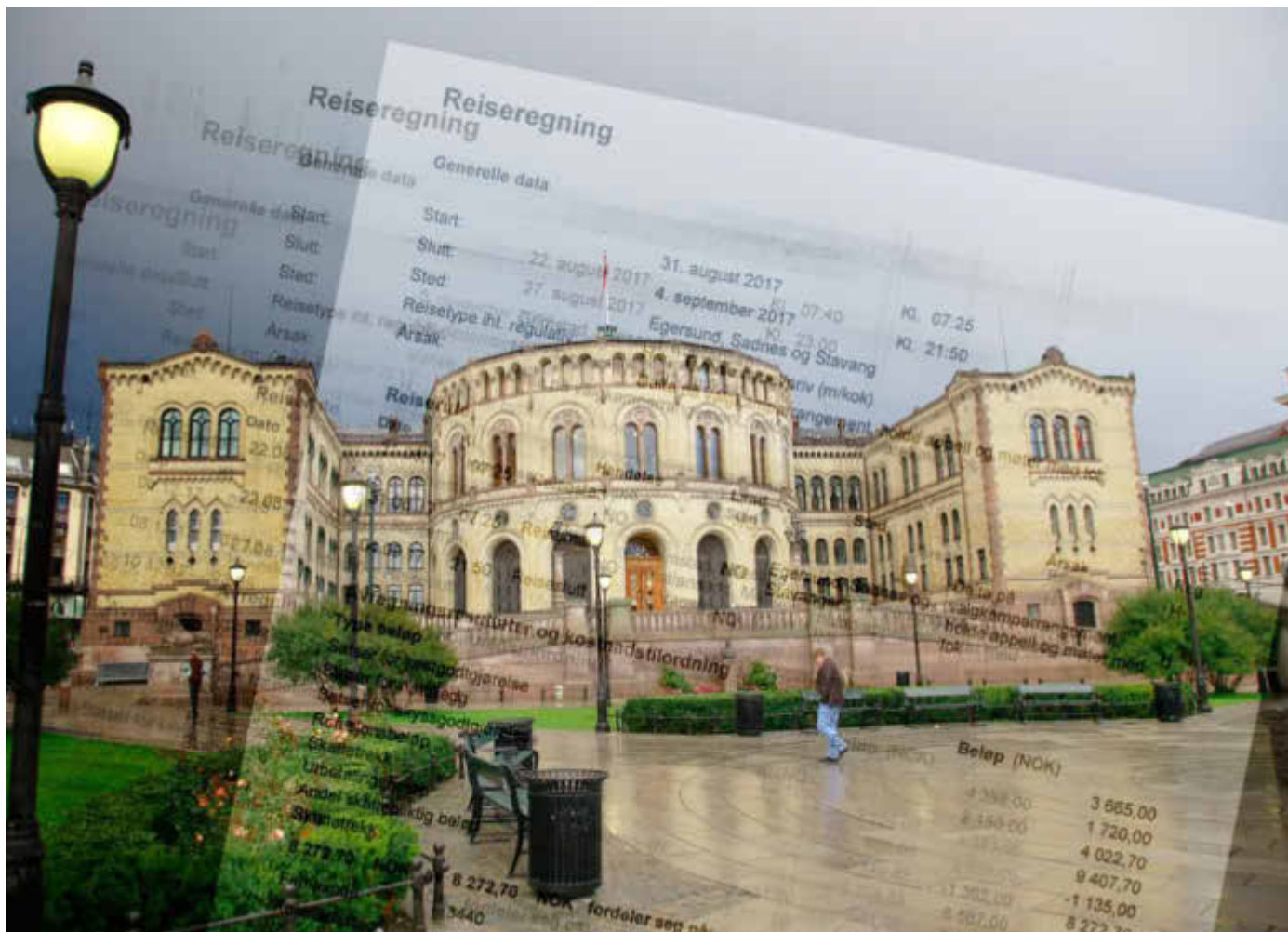
Kollega husker møter før kamp

Daværende stortingsrepresentant Sonja Mandt (A) fra Vestfold var med på begge håndballkampene i Larvik i 2016. Mandt bor i byen, og sier hun ikke reiste sammen med Liadal.

- Jeg husker vi møtte lederne der. Det var i den forbindelse vi fikk billetter til kampene. Vi satt jo i Kulturkomiteen, så det var ikke unaturlig å treffe folk innenfor idretten, sier Mandt på telefon til Aftenposten.

- Kampene var ferdig klokken 20.00 og 20.30. Husker du om møtene foregikk før eller etter kamp?

- Det var nok før kampen, svarer Mandt.

Manglende kontroll av stortingspolitikernes reiseregninger gjorde det blant annet mulig for Fremskrittspartiets Mazyar Keshvari å levere fiktive reiseregninger for 450.000 til nasjonalforsamlingen. Foto: Morten Uglum

Nye metoder tas i bruk i jakten på feil eller juks

Henning Carr Ekroll og Carl Alfred Dahl

Stortinget har iverksatt en rekke tiltak som følge av Aftenpostens avsløringer om falske reiseregninger.

Det siste året har Aftenposten avslørt at to stortingspolitikere har levert en lang rekke falske reiseregninger. Foreløpig har dette ført til politianmeldelser fra Stortinget, politietterforskninger og én bedrageridom.

I tillegg har vi funnet en rekke andre feil, avvik eller brudd på regelverket som har ført til andre representanter har vært nødt til å betale tilbake penger.

Retten: Ingen reell kontroll

I dommen mot stortingsrepresentant Mazyar Keshvari skrev Nedre Romerike tingrett at svindelen kunne skje som følge av at Stortingets reiseregningssystem var «organisert uten reell kontroll med refusjonskravene», og Stortinget har siden den gang innført en rekke nye krav til stortingsrepresentantenes reiseregninger.

Blant annet at de må kunne dokumentere at reisene faktisk har vært gjennomført (se faktaboks).

Har besluttet «utvidet kontroll»

Nå opplyser Stortingets administrasjon at de planlegger en enda grundigere gjennomgang av reiseregninger og reisedata som ligger i systemene.

«Presidentskapet har besluttet at administrasjonen kan utføre utvidet kontroll av stortingsrepresentantenes reiseregning-

FAKTA

Her er kravene

Strengere dokumentasjonskrav for tjenestereiser innenlands er innført. Formålet med reisen skal dokumenteres så langt det lar seg gjøre.

Presidentskapet har besluttet å offentliggjøre reisemål, dato, tid, formål og kostnad for delegasjons- og komitéreiser på stortinget.no.

Skal en reise dekkes av Stortinget, skal den i hovedsak være tjenesterelatert. Dersom en reise kombineres med en private forhold, skal representanten gjøre rede for det i kommentarfeltet når reiseregningen fylles ut.

Pendlerdiett innskrenkes til å gjelde representanter som etter skattereglene kan defineres som pendlere. Det betyr at representantene som bor i pendlerleilighet med familien, ikke i fremtiden kan be om pendlerdiett.

ger. Det jobbes med å etablere et system som i større grad kartlegger og analyserer reisemønster for representantene basert på administrasjonens egen informasjon», skriver stortingsdirektør Marianne Andreassen i en e-post sendt fra Stortingets informasjonsavdeling.

Brukte avviksanalyse som metode

En slik analyse var én av metodene Aftenposten brukte i våre avsløringer.

Ved å analysere data om 19.700 reiser gjennomført av de 169 stortingsrepresentantene gjennom to år, kunne vi identifisere avvik i reisemønstre som dannet grunnlaget for en nærmere undersøkelse. Deretter gikk vi gjennom selve reiseregningene og sammenlignet dette med opplysninger fra andre kilder, blant annet i sosiale medier.

Stortingets administrasjon opplyser at de har behandlet rundt 15.000 reiseregninger siden Aftenpostens første saker i oktober i fjor, og ledelsen i nasjonalforsamlingen mener at de nye tiltakene fungerer godt.

«Administrasjonen erfarer så langt at innføringen av skjerpede dokumentasjonskrav gir bedre grunnlag for å sikre at reiser er gjennomført i tråd med formålet og i henhold til regelverket», skriver Andreasen.

Regimekritisk journalist pågrepet på nytt

NTB

Den regimekritiske tyrkiske journalisten og forfatteren Ahmet Altan er pågrepet av tyrkisk politi igjen, åtte dager etter at han ble løslatt.

69-åringen ble pågrepet i sitt hjem tirsdag kveld, få timer etter at det ble utstedt ny arrestordre på ham, melder det tyrkiske nyhetsbyrået Anadolu. Både Amnesty International og menneskerettsgruppen Article 19 bekrefter opplysningen.

Ahmet Altan ble løslatt 4. november etter å ha sittet over tre år i fengsel. Men statsadvokaten i Istanbul anket løslatelsen, og tirsdag utstedte en tyrkisk domstol en ny arrestordre på ham.

I likhet med en rekke andre pressefolk og intellektuelle ble Altan pågrepet i kjølvannet av kuppforsøket i 2016, da president Recep Tayyip Erdogan begynte å slå hardt ned på meningsmotstandere.

I 2018 ble han dømt til livsvarig fengsel for å ha hjulpet en terrorgruppe, men i sommer ble dommen opphevet av en ankeinstans. Altan har konsekvent nektet å ha hatt noe med kuppforsøket å gjøre og kaller anklagene for groteske.

Altan arbeidet i den opposisjonsvennlige avisen Taraf, som nå er stengt og nedlagt av myndighetene.

PROFIL

Ahmet Altan

Født i Ankara i Tyrkia i 1950.

Har jobbet som journalist i en årrekke og var med på å starte avisen Taraf i 1997. Var sjefredaktør i avisen i årene før han sluttet i 2012.

Har skrevet en rekke skjønnlitterære bøker, bl.a. *Som et sverdsår*, som kom ut på norsk i 2004.

Skrev boken *Eg får aldri sjå verda igjen* (Samlaget) mens han satt i fengsel.

Bildet ble tatt da den tyrkiske journalisten og forfatteren Ahmet Altan ble løslatt i forrige uke.